

Poštmina plačana v gotovini

LETNIK IV.

8/9

HOLLYWOODSKA ZVEZDA
ARLETTE MARCHAL

DOMAČI

CENA 7 DIN

POSREDOVANJE TOŽILSTVO V LJUBLJANI

POSREDOVANJE - 1. IX. 1930

POSREDOVANJE - 1. IX. 1930

PRIJATELJ

Gospa!

Zahtevajte
pri
Vašem
trgovcu
samo
izdelke
tovrnice
keksov,
biskvita,
vafelnov
itd.

B. PAUKER, družba z o. z. **Ljubljana**, Sv. Petra cesta št. 48.

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev
 pecilni prašek,
 vanilinov sladkor,
 puding, kreme in
 kolači so najboljši!

Nova izdaja!
 „Šolska knjiga“ (v
 nemškem jeziku)
 cena Din 15.—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
 Izdaja „P“, gratis,
 „F“, ilustrirane
 receptne knjige
 (v nemškem jeziku),
 ki jih dobite pri
 svojem trgovcu, če
 ne, pa direktno pri
 tvrdki

Dr. A. OETKER,
 d. z o. z., Marlbor
 Priložite Din 5.— v
 znamkah.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» znaša za vse leto Din 60.—, za pol leta Din 31.—, za četrt leta Din 17.—, samo za «Domačega prijatelja» Din 40.—, za pol leta Din 21.—. Posamezna številka Din 7.—.

Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Prule 11, in v Zvezni knjigarni, Šelenburgova ulica št. 7.

Cenjene naročnike, ki še niso plačali naročnine za leto 1930., prosimo, da nam po položnici, ki smo jo priložili prvi številki, nakažejo vsaj Din 32.— za drugo polletje. Vse cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo reviji prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na vpogled.

Kje naj kupim?

Pri **Josipu Olupu, Ljubljana, Starl trg št. 2** (na vogalu), kjer dobim najboljše in najcenejše angleške in češke kamgarne. Tam dobim tudi obleke najnovejših fason po meri kakor tudi vedno zadnje novosti klobukov in čepic ter najtrpežnejše perilo znamke „TRIGLAV“.

L. MIKUŠ, Ljubljana

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Dežniki

Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

Ugodno kupite!

ZA GOSPODE:

fini moderni kamgarn in sportni ševijot.

ZA ŽENSKE:

fino svilen, polsvilen in volneno blago v vseh modnih barvah in najnovejših vzorcih, cefir, kambrik in belo tkanino za perilo, fine nogavice.

R. Miklauc - „Pri Škofu“ - Ljubljana

Lingerjeva - Medarska ulica - Pred Škofijo št. 3.

Obstoj trdke nad 60 let.

KLIŠEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

JUGOGRAFIKA

d. z. o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 23.

Laskač.

Stara devica: «Tako mlad, zdrav človek, pa berači! Ne dam nič!»

Berač: «Jaz sem si, gospa, izvolil ta poklic samo zato, ker je samo beraču dovoljeno, da se, četudi je neznan, pogovarja s tako lepo, mlado gospo, kakršni ste vi.»

Poziv!

V vsakem kraju se ustanovi podružnica. V to svrhu se išče
zaupljiva oseba (postranski poklic) kot

poslovodja (poslovodka)

Mesečni dohodek 150 do 200 dolarjev. Dopisovanje nemško ali francosko. Ponudbe z označbo „Novelty 133-A“ odpravlja
oglasni zavod Interreklam, d. d., Zagreb, Moravska ul. 28

TVORNICA KEM. IN OLJ. BARV, LAKOV, FIRNEŽA IN TEK. KLEJA
DRUŽBA Z. O. Z. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI
TERPENTINE
STROJNO ODE
UMETNIŠKE BARVE
PRAŠNO ODE
SOLSKÉ BARVI
FIRNEŽ
TUNE BARVE
PRISTNE OLJANATE BARVE

PRODAJALNA
DUNAJSKA C. 14
LJUBLJANA
POLEG TRGOVINA
SCHNEIDER & VEROVŠEK

PRVOVRSTNI MATERJAL - NIZKE CENE!!

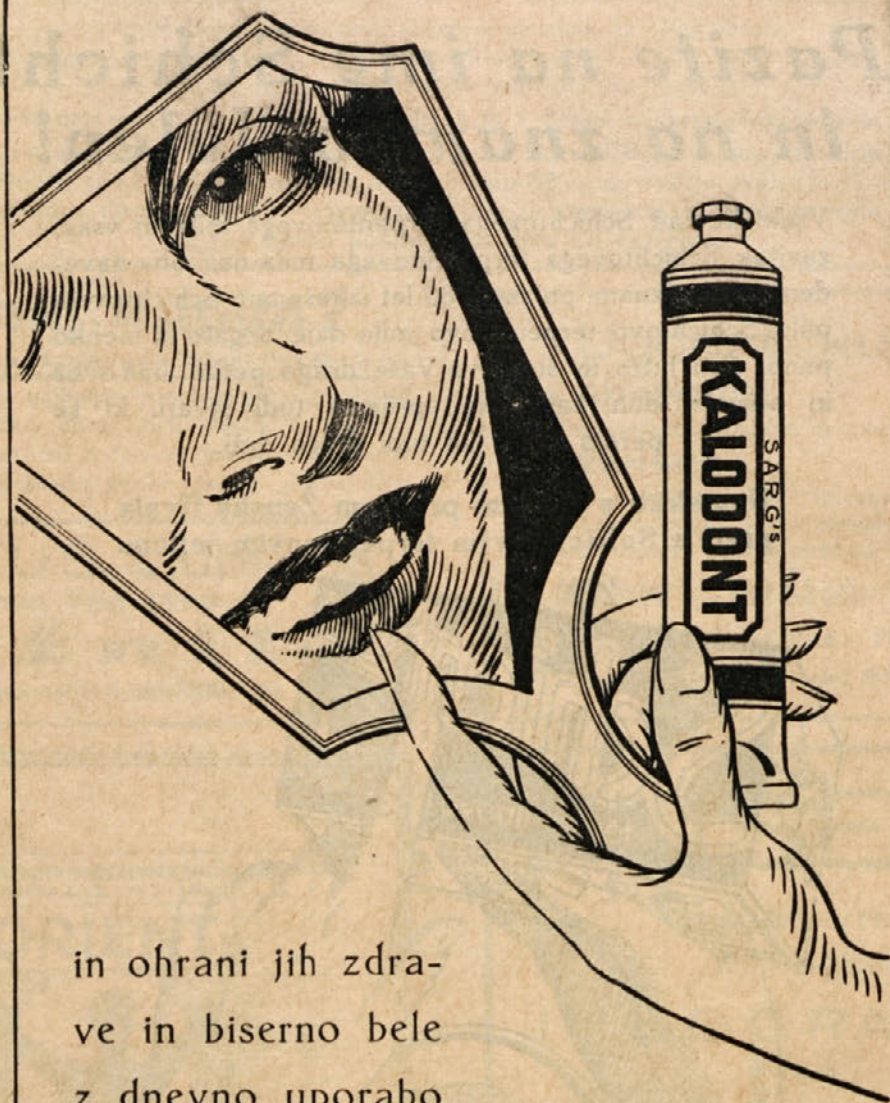
Pazite na ime Schicht in na znamko Jelen!

Vsaki komad Schichtovega terpentinovega mila in vsaki zavitek Schichtovega terpentinovega mila nosi oba navedena znaka, znana po skozi 80 let izkušenem Schichtovem milu. Schichtovo terpentinovo milo daje bogato in mehko peno, čisti hitro in štedljivo Vaše drago perilo. Ima svež in prijeten duh, kateri se oprijema tudi stvari, ki se perejo in se jih tudi dolgo drži.

**Namakati s pralnim praškom Ženska Hvala
prati s Schichtovim terpentinovim milom.**

*Kaži vedno
Tvoje lepe zobe*

in ohrani jih zdrave
in biserno bele
z dnevno uporabo
skozi 40 let preiz-
kušene zobne paste

Sargov
KALODONT
Lepši zobje

Zvonimir Kosem:

Otroci morja

I.

Preko pomola razpotegnjene lise razpetih jader so segale prav do rumenkastih sten carskega poslopja, ko je odpel Marko čoln in zarezal s svojim dolgim veslom v mirni, temnozeleni vodi prvi svetli kolobar. Kakor veseli otroci, ki se gredo igrati mance, je sedela vsa družba na zibajoče se, od dežja izprane deske; docent Plojnik s svojo vitko Marico v ospredju, tik za Markovim hrbtom, kapetan Šarič in njegova žena zadaj, Amanda v sredi. Čoln je plul počasi v sencah visokih, mirno stoječih parnikov, mimo nizkih jadrnic, kjer so izpod pisanih plaht ob kupih rdečih paradižnikov in bledorumenih dinj počivajoči Talijani čebljali med seboj in strmeli s pipami v ustih proti mestu; ko pa je prišla za veslo še Amanda, je švignil urno iz senc, se v dolgem loku izognil še poslednjim, zunaj luke vsidranim angleškim parnikom velikanom, potem pa vzblesstel z vozečimi se vred na odprtem morju pod zlatim baldahinom njegovega svobodnega solnca.

«V dobri uri smo tam», je menila kapetanova žena, obrnjena proti možu. «Ali še pomniš, Stipe, kdaj sva bila tam zadnjikrat? Dve leti bo že. Ti si plezal po tistih visokih skalah, in kmalu bi se bila pripetila nesreča, če bi ne bilo Amande. Ali ni bilo tako, Amanda?»

Veslo, ki ga je držala v roki Amanda, se je zavijugalo.

«Ne, ne, saj ni bilo tako hudo, gospa Šaričeva...» je zazvončkljal sladek dekliški glas in s kapetanovim pogledom so se srečale plamteče črne oči. «Gospod kapetan bi se bil tako ali tako ulovil za korenine; tudi če bi ne bila plezala tisti trenutek po skalah jaz...»

«Izreden slučaj...» si je popravljala kapetanka slamnik.

«Sreča, reci!» si je zapalil kapetan cigareto. «Razbil bi si bil glavo pod skalami, ako bi ne bilo vas, gospodična Amanda — tako pa še sedaj diham in živim.»

Kapetanka si je položila roko na prsi in pozorno motrila Amando.

«Kakšen otrok si bila še takrat, Amanda! A zdaj — poglej, Stipe, kako je zrastle!»

«Višja in krepkejša je od tebe, se mi zdi, Herta», se je ustavil tudi kapetan s svojim pogledom na Amandinih polnih laktih, na njenih temnih laseh. «In čudovito! V Buenos Airesu sem videl dekle, na las podobno Vam, gospodična Amanda: prav take živahne črne oči, iste poteze obraza, isti smehljaj. No, to je bilo pred sedmimi meseci; zdaj pa — —»

«Ampak, Stipe!» ga je pogledala kapetanka očitajoče in se nemirno poigrala z rdečo pentljo, ki ji je visela z vratu globoko na prsi. «Primi rajši za veslo in ne spravljal Amande v zadrego!»

«Gospodična Amanda sama naj odloči: ali naj primem za veslo ali naj nadaljujem povest o črnih očeh?» se je sklonil kapetan smehljaje se proti Amandi in lica so mu žarela.

«Nadaljujte, gospod kapetan», je zardela Amanda, umikaje svoj obraz pred kapetanovimi iskječimi se očmi.

«O,» se je začudila tedaj kapetanka, «kaj naj pa to pomeni, Amanda? Ali tako premaguješ svojo radovednost? Vsako leto dva meseca se trudim s tvojo vzgojo, učim, kako je treba zatirati v življenju strasti in napake, kako se je treba vesti mlademu dekletu v družbi. In to naj bo sad mojega truda?!»

Njen obraz je nenadoma potemnel in njene ustnice so se tresle.

«Primiti za veslo, gospod Šarič!» je popravila Amanda, v lice rdeča kakor breskov cvet.

Kapetan je iztrgal iz njenih rok veslo in lopnil z njim po vodi, da so brizgnili nad čolnom svetli curki in se zalesketali v solncu prav pred njegovim in Amandinim obrazom.

«Pa nič, gospodična Amanda!» se je zasmeljal rezko. «Saj povest o črnih očeh je tako kratka — —»

Potem se je zagledal v daljavo na morje in molčal med vso vožnjo. Molčala je tudi Amanda. Samo docent Plojnik in Marica sta grulila za Markovim hrbtom vsa srečna, kakor dva golobčka. Gospe Herti pa je zmagovalno počivala desnica na kolenih.

II.

Čoln je obstal v širokem, v polkrogu zaokroženem zalivu, nad katerim so se dvigale visoke skale, nekatere nagnjene celo nad morje. Kraj je bil kakor ustvarjen za razvajene kopalce: obala peščena, morje daleč od brega plitvo, in nebeška tišina.

«Naš raj en miniature!» je vriskal docent Plojnik, vodeč Marico za roko od čolna po obali. Krasno, prekrasno... Te divje skale, ti visoki zaviti grebeni, ta prostrana morska plan — kako divno, kako romantično!»

Kapetanka je počasi stopala iz čolna.

«Da vaju ne bo treba zopet čakati!» je zaklicala za odhajajočima. «S prvim mrakom se odpeljemo nazaj v mesto.»

Kmalu za tem je napolnil vrišč tihi kraj. Docent Plojnik, izvrsten plavač, je skočil s skale z glavo naprej v morje, za njim Marica; plaval sta daleč venkaj na morje, oba glasna in vesela kakor dva tik nad valovi vriščeča galaba. Še dalje za njima je migljala iz valov Amandina svetla čepica.

Kapetanka se je držala brega; njenega drobnega telesa ovijajoči se rdečepisani plavalni kostim se je svetil nad vodo kakor perje jeznorite pisane papige.

«Ta Plojnik,» je lomila z rokama, «kako mi je žal, da sem ga vzela na stanovanje... Kakor na otroka moram paziti nanj doma in povsod, kamorkoli se obrne... Glej, Stipe, kam je zopet šel! In tista njegova nevesta! Še utoneta naj navsezadnje — kriva vsega bom pa jaz...»

Kapetan ni rekel nič.

«In ta Amanda!» je nadaljevala ona, brodeč proti njemu in čofotaje z rokama po valovih. «Samo zato, ker je sirota in je bila njena mati moja prijateljica, jo jemljem vsake počitnice k sebi. Pa kar počenja dekle zadnje čase, presega že vse meje. Talentirana je, ampak raztresena in samosvoja. Vsa nervozna sem že zaradi nje — še zbolela bom. Samo skakala bi vedno in vriskala, namesto da bi živela po mojih naukih. Ni bila vedno taka. Zdaj, ko si se ti, Stipe, vrnil z morja, je ni mogoče ukrotiti...»

«Nekoliko prečrno gledaš, Herta», se je oglasil tedaj kapetan. «Če bi bilo po tvojem, potem bi niti dihati ne smel človek... In — Amanda mi je vendar rešila življenje.»

Pribrodila je do njega in se ustavila tik pred njim, vrtaje vanj s svojim ostrim pogledom. Tisti hip se je zazdel kapetanu njen obraz starikav in nauban, skoraj zloben. In kakor da ne stoji pred njim žena, ampak tujka, starka odurna in gospodovanja željna, da bi najrajši pobegnil pred njo...

«Stipe, jaz dobro vem, kaj skrivaš pred menoj, so ga merile njene oči od nog do glave in njen glas je drhtel. «Toda pomni, da sem tvoja žena jaz, edino jaz. Pomni, da sem te vzela berača, jaz bogatinka. Poljubi me, Stipe!»

Z napetimi ustnicami so se pomikale proti njegovemu obrazu njene svetle oči.

«Poljubi me, Stipe!»

Še nikoli v življenju ni čutil do teh poželjivih belih ustnic in do teh ukazujočih svetlih oči toliko odpornosti kakor v tem trenutku. Na jeziku mu je bilo: «Sovražim te!» — pa že so se doteknile njegovih lic njene ustnice in njena koščena roka je upognila k sebi njegovo glavo, kakor upogne mati glavo nepokornemu otroku. Kakor okamenel je stal v morju, poln gnusa in sovraštva do te ženske, ki je bil v njenih rokah igračka, in glas mu je zamrl v grlu...

«Kako si pa dolgočasen!» je odmaknila od njega roko in se obrnila proti bregu. «Za danes imam dovolj kopeli. Na prod se grem solnčit...»

«In jaz odpotujem še jutri, Herta!» se je razjezil kapetan. «Pet dni bo, kar sem se povrnil z morja, pa mi sega že do grla vse skupaj...»

«Razumem, dragec», se je zleknila na produ ona in mu obrnila hrbet.

Kapetan pa je pljusnil zopet v morje in se prepustil valovom. Ko se je vrnil na obalo, je žena spala.

III.

Hrepenenje po nečem daljnem, lepem, hrepenenje po svetlobi, po prostosti ni bilo v kapetanovem srcu še nikoli tako veliko kakor tisti trenutek. Najprvo se je globoko oddahnil, potem pa mu je splul pogled zdaj proti morju, zdaj proti skalam.

«Kam je šla Amanda?»

To je bila njegova prva misel, njegovo prvo vprašanje. Gledal je v svojo prostost, videl živahne, črne oči, kako ga vabijo iz daljave, in nehote je iztegnil roke...

Na morju je ni bilo. Če bi bila zadaj za skalami?

Skoraj stekel je kapetan od speče po gladkih pečinah in izjedeninah ob morju, pod višimi vrhovi skal, da bi došel čimprej na ono stran. Samemu sebi se je zazdel kakor mlad Indijanec, tako je bil ožgan od solnca. Tekel in skakal je, da so ga tolkle pete zadaj po hrbtu. Na okrogli vzboklini skale je opazil nad seboj Plojnika in Marico; drug poleg drugega ležeča sta se solnčila, se igrala s kamenčki in pri tem veselo žvrgolela. Kapetan je smuknil pod skalo in hitel naprej, kakor da ga kdo preganja; vroče mu je bilo in potil se je, da mu je kapljal znoj s čela na roke.

Za ovinkom je obstal. Skozi široko luknjo v skalovju je pihal veter. Kakor skozi daljnogled je videl kapetan, kako se sveti v daljavi na mrgoleči morski planjavi samotna jadrnica z visokimi belimi jadrji. In planil je v morje in plaval nekaj časa. Ko se je oprijel skale in zlezal na kopno, je dolgo časa počival. Domislil se je z žalostjo svojega suženjstva, domislil se,

da ga je bila priklenila Herta nase samo s svojim bogastvom, in prekel je tisto uro, ko je bil prodal samega sebe in svojo prostost, on, sin morja, sin svobode...

Kakor iz valov se je oglasila tedaj iz daljave pesem:

Tamo daleko,
daleko kraj mora,
tamo je ljubav moja,
tamo je sreča moja...

Kapetan je planil pokonci in se nemirno ozrl okrog sebe.

«To je ona... Amanda!»

Res, Amandin glas je bil to.

Šele zdaj je zapazil kapetan popolnoma zadaj ob ovinku iz morja naježeno pečino, na njej dve bleščeči ženski roki, svetlo čepico.

— tamo je ljubav moja,
tamo je sreča moja! —

Še vedno je zvenela z vetrom vred proti obali koprneča pesem ljubezni.

Toda kapetan je že plaval proti pečini. In kolikor bliže je bil belim čerem, toliko burneje mu je utripalo v prsih srce. Usopljen se je oprijel gladke opolzle skale in plezal po pečini navzgor.

«Gospodična Amanda!»

Napol je ležala, napol slonela na gladki skalni steni, s pogledom v zlate daljave, na prostranost morja pred seboj, s hrbotom obrnjena proti došlecem... Ne videla, ne slišala ga ni bila. V solncu se je svetilo njeno oblo obramje in njena iztegnjena desnica je vzžarevala kakor en sam zlat pramen svetlobe.

«Gospodična Amanda!» je poklical kapetan glasneje.

Hotel se je skloniti, da bi ji zatisnil neopazhen oči in jo poljubil na zatilnik, toda tisti hip se je obrnila, vsa prestrašena, s široko odprtimi očmi.

«Vi tukaj, gospod kapetan?»

Njene prsi so kipele in oči sijale kakor dva bisera.

«Slišal sem vašo pesem, gospodična Amanda, in sem plaval — —»

Zasmejala se je.

«Pa ste si upali tako daleč za menoj, gospod kapetan? Ali vas ne bo iskala gospa soproga?»

Kapetan jo je ulovil za roko in sedel kraj nje.

«Nič ne izprašujte, gospodična Amanda! Šel sem, kamor me je gnalo srce. Vaš dolžnik sem, gospodična Amanda — —»

Njen pogled je objemal njegove orjaške prsi.

«Ne razumem vas, gospod kapetan!»

«Med vožnjo, gospodična, ko sem vas spravljal v zadrego — —»

«S povestjo o črnih očeh?»

«S povestjo o črnih očeh, da, gospodična Amanda — —»

«In?»

«Te povesti je zdaj konec! Amanda — —»

Naglo jo je objel z obema rokama in jo pričel blazno poljubljati.

«Nate sem mislil na daljnem morju, Amanda, nate v daljnem tujem svetu, na tvoje črne oči sem mislil, na tvoj smehljaj, na tvoje ljube ročice, ki so mi rešile življenje —»

Tudi sama se ga je vroče oklenila in omahnila v njegovem naročju.

IV.

Ko sta se vrnila pod mrak v zaliv, kapetan smehljajoč se, Amanda vriskajoča, sta jima prihitela docent Plojnik in Marica vsa preplašena nasproti.

«Gospod kapetan, uganite, kaj se je zgodilo? Čolna vaše gospe soproge in sluge Marka ni nikjer več — odpeljala sta se...»

Kapetanu so vzžarela lica in Amanda je sklonila glavo. Plojnik pa je pripovedoval:

«Solnčila sva se (ozrl se je pri tem na svojo nevesto) na skali, ko zapaziva, kako teče pod

nama vaša gospa soproga vsa iz sebe po isti poti nazaj, koder ste hiteli nekoliko poprej vi. Mislila sva, da se vam je, gospod kapetan, pripetila kakšna nesreča in da gre gospa klicat Marka. Ko pa sva se vrnila na obalo, ni bilo nikjer več ne čolna ne gospe in ne Marka —»

Zdaj je bilo kapetanu vse jasno: iskat ga je bila šla žena in videla ga je bila z Amando na pečini —

«Kaj naj počnemo pa zdaj?» je zavzdihnil Plojnik. «Čez noč bomo prisiljeni ostati tukaj, in kdove koliko dni še... Kakor zapuščeni Robinzoni...»

Kapetan si je prižgal cigareto.

«Brez skrbi, gospod docent! Zvečer se pripeljejo ribiči v ta kraj — pa se vrnemo z njimi proti domu —»

In je še tiho pristavil, obrnjen proti Amandi: «Jutri, dušica, pa itak odpotujeva...»

Karel Čapek:

Helena

Spoznal jo je v kopališču, to veliko, čudno dekle koščene postave in dolgih nog; imela je lepe sive oči, bila je moška v svoji eleganci, vzravnana in vendar negotova v kretnjah, na pol možača, napol deviška nimfa, plaha in sramežljiva; izkratka tip, ki ga je zamikal zlasti v tem miljeju poletnih gozdov, solnčne utrujenosti in duševnega ugodja, ki se mu je predal. Študirala je nekaj, menda filozofijo; imela je svoje «nazore», po katerih je mislila in opazovala, precej pedanterije in neobičajno mnogo izobrazbe; nosila je obleko z velikimi žepi, v katere je spravljala svoje knjižice. Pri vsej svoji učenosti je bila deško naivno in je očitovala sramežljivo zrelost žene silne notranjosti. Če govorite o učeni Paladi, ne pozablajte na njeno božansko devištvo.

S prijateljica sta se hitro, morda zaradi vzajemne bizarnosti, ki ju je zabavala. Čutil je, da si ta modra deklica prizadeva, da bi ga čitala kakor novo, presenetljivo knjigo; kljub temu ga je to veselilo. So žene, ki imajo manijo, da smatrajo ljudi za psihološki roman; Bog jim pomagaj: iščejo v ljudeh tipe, se trudijo, da bi čitale njih duše, sodijo o njih globoko in s posebno sigurnostjo, da bi tako dospele bodisi do zelo preproste nepravčnosti ali pa do neizmerno komplicirane zmote. Helena je bila torej v svojih zmotah naravnost skrivnostno komplicirana; tale mož, ki hodi z njim po gozdih, ki rad govori, marsikaj prezira in se z ostalim zabava, nagel, prebrisan in neveren, je zanj, bogve zakaj, nekaj Hamsunovemu Falku sličnega. Doma ga razbira, polna duhovitih in malo jasnih spoznanj; on pa se medtem dolgočasi ali spi, ker ne najde sam v sebi ničesar, kar bi bilo le količkaj zanimivo.

Zato pa so njuni izprehodi delo zase. Sedaj Helena ne utegne premišljati o njem; posluša, gleda z lepimi očmi predse, prevzeta od nje-

gove nemirne živahnosti. Zdaj pa zdaj se tudi sama oglasi tiho in nesmeló; ne ve, da mu njen glas zveni melodično čisto ob mnogozvočnem spremljanju prirode; ne ve, da mu je s tem svojim resnim glasom, deškim licem, s svojo strogo ukrojeno obleko jasna, ljubezniva, razveseljujoča nofa, polna čistote in ubranosti, Paladina nota med lesovi in solncem, sredi življenja. Tega sama ne ve, toda ima nov, čisto nov občutek, da je lepa; ah, nikoli se je ne vzbudi ta občutek doma pred zrcalom, sedaj pa, na tejle gozdni stezici čuti to in rdi od zadovoljstva. Tem bolj je vesela tega, ker ji pravi on, neverni Tomaž, da je med možem in ženo lepše še čuvstvo nego ljubezen; so vrelci harmonije, ki so neskončno širši in naravnejši. Za te besede bi mu Helena rada iz hvaležnosti podala roko; toda sramuje se svoje roke, ker misli, da je prevelika in jo neprestano skriva v rokavici. Hodi ob njegovem boku in skoro ne črhnje; čudi se sama sebi, da ji je tako dobro pri tem, da je popolnoma dekle; čudno, niti najmanjšega upora ni v njej proti tej sami po sebi umljivi moški nadvladi. To je bil spominski in lep dan; Helena, olajšana bremena umetno gojenega ponosa, je začutila čudovito tovariško naklonjenost do njega, ki ji je vrnil radost in zadovoljstvo, da je mlado dekle.

Kmalu je čakala Heleno nemala preizkušnja. Pripeljala se je v kopališče mlada gospa debele, plave, poželjive lepote; takoj prvi večer si je izbrala Heleninega prijatelja in mu je dala čutiti, da je ne bo ljubil zastonj. Helena je to opazila; bog obvari, ni hotela biti ljubosumna, toda zgrozila se je, grda je postala v lice in je bila kar neumno nerodna; če jo je ogorčil, mu je odgovorila neprijetno in nekam razdraženo. Jezila se je sama nase zaradi te silne bolesti in se je junaško premagovala; ponoči ji je bilo na jok, toda tu ji je prišlo na

misel, da je dotični prav za prav le pohlepnež in sebičnež; s to tolažbo je srečno zaspala. Zjutraj je šla iz sobe prej, da ga ne bi srečala, in je plezala po visoki gozdni rebri, ki sta vrh nje nekoč »odkrila« kamenit sedež in bolj ali manj lep razgled na kopališče. Tu je sedela, napolnjena z duhom svete samote; odpustila je vsemu svetu in uživala v polni meri mir samozatajevanja in vzvišenosti. A glej, ni li tamle včerajšnji fanfaron, ki leze po solnčni rebri med cvetočim robidovjem? Hotela je zbežati, toda zbežala je le užaljena Palada; Helena je ostala in je morala pustiti, da so ji solze zalile oči. Obrnila se je, da bi tega ne videl, da bi ji sploh ne videl v oči, in zlasti zato, predvsem zato, ker danes gotovo ni bila lep». Sedel je in govoril — niti z besedico se ni dotaknil tega, da se je nekaj zgodilo, da jo je iskal, da je treba nekaj pojasniti; govoril je resno in je ni silil k veselju. In tako ju je našlo vroče poldne na skalnem sedežu v prijateljskem pogovoru, ki ne pomeni nič drugega, kakor da je vse popolnoma v redu. Tam doli čez kopališki trg plava bela lisa z rdečim solničnikom; morda je to plavalasa lepotica. Da, poldne je, in mož dobro ve, da bi bil že davno, davno čas, da bi se napotila doli; mar naj tu sedi z njo do večera? Helena sedi, stiska svoje velike roke med kolena in se smehlja, ne z usti niti z očmi, temveč le z dušo. «Koliko je ura?» vpraša slednjič. «Dve», odgovori mož, nečloveško se premaguje, da ne bi zvenelo nezadovoljno. Toda kaj je Heleni ura? V resnici «je višje čuvstvo nego ljubezen», in Helena se čuti neskončno visoko nad vsako ljubeznijo, nad vsako strastjo; nikoli, nikoli več ne spozna slabosti. Slednjič je vstala; med potjo je odtrgala nekoliko cvetic, si jih zataknila za pas in si jih doma gotovo shrani kot relikvijo. Mož je vzdihnil; ni tako lahko vršiti dela usmiljenja. Prišla sta doli ob štirih, kar je bil v kopališkem življenju pravi škandal.

Sledili so nemoteni dnevi, ko sta hodila skupaj v radosti, ki je ni nič kalilo. Bog je razprostrl po njunih potih odkritja in pustolovščine; tu sta našla ptičke v gnezdu ali sta preplašila zajca, tam sta sedela ob vročem popoldnevu na podeželskem kegljišču molče sredi kokoši in piščet, tu ju je presenetila ploha na polju ter ju, presrečna, vrgla v kolibo poljskega čuvaja; mavrica je zgradila pred njima čarobna vrata zmagoslavja, srnja družina se je pasla na jutrnji seči, v mladem gozdu sta vedela za kraj, kjer je rasel rekordni goban, ki ga ni nihče drug našel. Drugič sta pokopala mrtvega liščka, našla encijan in ljubke ci-k lame, odkrila sta ženico, ki sta hodila k njej na mleko in ki je rekla zadovoljni Heleni «mlada gospa»; in tako je bilo brez števila pustolovščin in prigod, ki sta jih skupno preživela in za katere sta si bila drug drugemu hvaležna. Helena se je navzela vseh njegovih mladeniških pristrastij, poživila od dvojne

radosti: od radosti nad novim in od radosti nad skupnim interesom. Zedinila sta se v vsem, kar je njega veselilo. Rekla je «naše ci-k lame», toda to je bil on, ki jih je našel; vse je bilo njegovo delo, vse je šlo najprej skozi njegove oči in je vrelo iz njegovega bogastva; uboga Helena, kje je tvoj delež v tem skupnem svetu? Ah, tega Helena ne ve, a smehlja se s povešenimi očmi; njeno delo je ta sloga, njena zasluga je velika, njeno srce je čisto in pohlevno; vedite, da je on vse odkril, toda ona je iz tega napravila skupno in složno radost. Zbogom za danes, Helena, in jutri pojdemo zopet nekam; hvala vam, da je bilo danes tako lepo.

Odpeljal se je, in Helena mu je večkrat pisala; prvič se je skoro prestrašil njene trde, neubrane, prevelike pisave; videl je, da so v njej neke silnosti, ki jih doslej ni poznal. Njen slog se mu je zdel izumetničen, njeno veselje prisiljeno, in ni mogel razumeti, zakaj naj čita sedaj o encijanih, ki so odcveteli, ali o najdbi pasjega okostja v «našem» rovu. Ni vedel, kaj naj na to odgovori. Kar čudno je, kako malo ostane od najlepšega soglasja, če niso ljudje skupaj.

Tudi Helena se je z jesenjo vrnila, a mnogo, premnogo je izgubila na praških tleh. Hodil je z njo rad na rob mesta, kjer se bije majhna bitka med deželo in mestom. Tu so nespravljivi trenutki, polni puščobe in tesnobe, ko se vam zdi, da stojite na utihlem bojišču, kjer umirata na razvalinah ranjena dežela in že skoro mrtvo mesto. So pa tudi kraji velike prostosti, kakor Bela Gora; gozdovi, dolge opuščene rebri in zlasti reka, krasna in skrivnostna med vsemi rekami na svetu. So jutrnje ure, najlepše od vseh, nepoznane mestnemu prebivalcu. Peljite se zarana s parnikom proti struji; slišali boste tako zaupljive glasove, da jih ne bi nikoli pričakovali tako blizu človeškega bivališča.

Neko jutro sta plula ob Braniku. Bil je srebrnosiv jesenski dan. Vltava se je zdela, da šumi tiho in kovinsko. Nenavadna tišina je bila v vsem tem in toliko umirjene otožnosti, da je nehote začel govoriti sam o sebi. Prayil je o tem, kaj je hotel biti, a ni postal, kaj je hotel delati, kaj mu je ušlo; tožil je samega sebe in izlil svojo nezadovoljnost v enem curku. Zdelo se mu je, da se s svojo izpovedjo iznebiva vse malodušnosti in slabosti. Bilo mu je, kakor da gleda obenem iz daljave, morda z drugega brega, na kamenit pas navigacije. Tu gresta po jezu dva človečka, čisto majhna v primeri z reko, ravnino in nebom, kakor da naj bi samo predočevala samoto in zapuščenost.

«Helena,» je rekel, «saj tole ni življenje. To je staranje, dolgčas, ubijanje časa ali kar hočete, a življenje to ni. Za nič nisem in nič več ne znam; in če kaj delam, čutim že naprej:

čemu prav za prav? Saj jaz sam nimam nič iz tega. Jaz sam! Jaz sam! Vse življenje sem mislil le nase, in glejte, nič nisem prav za prav sam zase storil. To ni življenje. Pomagaj si, človek! Toda kako more sebičnež pomoči sam sebi? Helena, marsikaj sem že izkusil, toda najžalostnejši je občutek lastne slabosti. Tozliko stvari mi je omrzelo. Vi me poslušate, a sploh ni vredno poslušati. Čudim se, da ste tako potrpežljivi. Glejte, kako veliko ribo je onile ulovil.»

Kazal je s prstom: Helena je dvignila povešene oči, a ni pogledala za njegovim prstom; žareče se je ozrla nanj. Ta pogled ga je zmedel, in ni vedel, kaj bi rekel; ublaževal je, kar je govoril prej, in se začel šaliti. Toda Helena je bila, kakor da ji je kdo podrezal grlo; ni govorila in ni poslušala, izprehod se je končal skoro pri slabi volji, na parniku nista govorila, bilo mu je malone dolgčas in rad se je poslovil. Drugi dan mu je pošta prinesla Helenino pismo. Odpiral ga je z nemirnim srcem.

«Še danes,» se je začel pismo z razburjeno pisavo, «se Ti moram zahvaliti, dragi, moj najdražji...»

Izpustil je pismo, kakor da ga je kdo po roki udaril. Ta nepričakovani «Ti» in «najdražji», — ali je zblaznelo to dekle? Moral je hoditi po sobi, da je to pogoltnil; čutil je sramoto in ponižanje, v tla bi se najrajši udrl. Kaj še?

«Še danes se Ti moram zahvaliti, dragi, moj najdražji, za najlepši dan svojega življenja. Dal si mi vse, dal si mi ljubezen. Še včeraj sem živel težke sanje, to ni bilo življenje. Danes stojim pri oknu z odprtim naročjem. Ti si, Ti si tisti, ki mu ga odpiram, najdražji, to si Ti? Vem da sem blazna, morda bom že za hip obžalovala, kar sem Ti napisala. Strašno hitim, da Ti povem vse, preden pride ta hip obžalovanja, kajti rajši hočem obžalovati, kakor da bi Ti tega ne povedala. Poljubljam Te, poljubljam Te, moj dragi, nič me ne izprašuj, ker ne vem, kaj se godi z menoj! Ne, to ni bilo življenje, to so bile moje strašne sanje, dragec. Hvala, hvala, Tvoja sem in nečem imeti ničesar, kar ni Tvoje. Hotela bi Ti objeti noge, z vsem telesom se ponižati, ker sem tako Tvoja, da ne morem več drugače. Nesi me, ljubček, glavo položim na Tvojo ramo, in Ti me poljubljaš, ne veš, da me ni še nihče poljubljal? Ah, ko bi bila s Teboj

Helena.

Dragi, najdražji, bojim se večera, daj mi roko, mislim na me, saj je to moja prva noč!»

Čital je v mučnem osupnjenju; razumljiva mu je bila vsaka napaka, v interpunkciji, vsaka nesovislost zmedenega pisma. Neprestano je imel občutek, kakor da ga je sram. Kaj sem neki zagrešil, kaj sem govoril, s čim sem si tole nakopal? Kaj sem ji morda, za Boga, včeraj priznaval ljubezen? Kaj se je zgodilo? Histeričen napad? Morda gre to sploh na drug naslov, se je domislil, in skočil je, da bi iznova

preštudiral to blazno pismo. Gorje, ni dvoma; ta ljubček sem jaz. Mar sem kdaj govoril z njo o ljubezni, mar sem ji kdaj lagal? Seveda, bila mi je draga; toda le zato, da, prav zato, ker ni bilo to prav nič v zvezi z ljubeznijo... Moj Bog, kaj se je zgodilo?

Iznova je čital njeno pismo, čutil je v njem njen vroči, ihteči dih; divji, blazen je moral biti boj te moške device, preden je tako izgubila glavo. Toda, ustavil se je v zlobnem sumničanju, ali je bil sploh kak boj? Morda je samo čakala na mojo prvo slabost, da me napade s svojim histeričnim naročjem! Lej, tožil sem, zastokal sem; res ugoden trenutek, da bi položila na mojo posteljo svoje težeče devišstvo. Ah, Helena, odpusti mi, tega nisi storila. Hotela si mi pomagati, meni prevaranemu, hotela si se nekako žrtvovati in storiti nekaj velikega, ah, neumnica! Kako si si to prav za prav mislila?

Še enkrat je pazljivo pregledal pismo; bilo mu je vedno huje. Pismo je nerazsodno, pisano je bilo v somraku, roke je imela vlažne od potu, kar priča o krizi. Tu ni sence preračunljivosti, a tudi ne velikodušne požrtvovalnosti. Hotelo se ji je poljubljati in več ko poljubljati. Pet in dvajset let ji je. Presilen in strašen je upor telesa. Spomnil se je na njeno Paladino ubranost, na brezspolno čistost nje nega nerazcvetlega ženstva. Uboga Helena, če bi bila vsaj lepa; nihče bi se potem ne začudil tvoji strasti in ne bi te ponižala v očeh nikogar. Toda nisi lepa, in ne preostaja nič drugega, kakor da sem nepravichen proti tebi. Pojdi, Helena; če je le kaj na svetu gotovo, je to, da te ne ljubim.

In zopet se je spomnil nanjo, spomnil se je v dobrem in videl je njene čiste, ljubeznive oči. Ne, Helena, morda deklica, tega ne verjamem; to ni mesečni nemir žene, to ni telesna nevihta, ampak neka čudna zmeta. Tvoje srce se je zmedlo, jutri bo zopet jasno in mirno; toda gorje, tedaj se spomniš, kaj si storila, in strašno ti bo od sramu in ponižanja. Zaničevala boš sama sebe, pekla te bo sramota in nikoli, nikoli več mi ne boš hotela na oči. Ah, Helena, kako naj vam to povem? Nikar ne mislite na to, vedel sem takoj, da to ni tako: sežgal sem to pismo in razpihal pepel, nič več ne vem, kaj je bilo tam napisano; gotovo ne kaj v tem zmislu, da me imate radi v najplemenitejšem pomenu besede.

Vrgel se je k mizi in začel pisati:

«Helena,

zahvaljujem se Ti za besede ljubezni; tako mi je kakor človeku nepridipravu. Daješ mi več, kakor morem povrniti s svojim zanikarnim srcem. Sem obrabljen človek, dekle, in svet me ni napravil tako dobrega, kakor bi Ti zaslužila.

In sedaj, draga Helena, sva lahko zopet pametna. Izrekli ste besedo, ki je morala biti izrečena; junaški ste in vredni občudovanja. Bilo je že nujno, da si odkrito...»

Odložil je pero. Jasno je, da je ne ljubim; kako je mogoče, da bi ji tega ne povedal? Mehanično je pisal po podlogi besedo »nikoli!«; v tem je zapel zvonček. Slišal je, da je služkinja odpirala; nekdo je tiho govoril in potrkal na njegova vrata. Rekel je »naprej!«, toda nihče ni vstopil. Šel je sam odpirat; na podboj se je opirala Helena in tiščala obe veliki roki na prsi.

«Prosim, gospodična», je rekel skozi zobe, in zapiraje za njo vrata, je sklenil roke: »Le kako morete, Helena, le kako morete!»

Helena je gledala vstran, ustnice so ji žalostno trepetale.

«Prišla sem ti povedat...», je začela.

«Vem, kaj hočete reči», jo je obupno prekinil. «Sedite, Helena!»

Sedla je na rob blazinjaka s povešenimi očmi in mečkala med prsti svojo torbico. «Prišla sem — vas prosit, da bi mi vrnili tisto pismo.»

«Pravkar sem vam začel pisati», je odgovoril tiho. «Kako ste me prestrašili!»

Ozrla se je nanj vsa obupana.

«No torej, Helena,» je dejal mehko, «kako ste spali?»

Vstala je, vrgla torbico proč, snela klobuk in si slačila žaket; bilo je grozno, da ji ni tega sam ponudil. Žaket se ji je zataknil na gumb in ga ni mogla odpeti s tresočimi se prsti; ni se ganil, da bi ji pomagal. Trgala je s silo, da se je nekaj pretrgalo; spustila je žaket na tla, sklonil se je hitro, da bi ga dvignil, in tu ga je prijela z obema rokama za glavo.

Naglo se je vzravnaval z očmi, polnimi mržnje; toda ko ga je tako krčevito držala, se je zbog njegove kretnje opotekla in bi bila padla; moral jo je prestreči z obema rokama. Tu so se ji roke razklenile, čutil je, kako se ji prsti tresajo na njegovih licih, kako ga božajo, kako leži Helena z vso svojo težo v njegovem naročju; glavo je imela nagnjeno nazaj, oči zaprte in kakor k smrtnemu poljubu je dvignila suhe ustnice nad golimi, šklepetajočimi zobmi, med katerimi je trepetal konec jezička; obraz ji je bil sivobled in razpaljen; tako je dvigala k njemu obraz v zavzetju strastnega pričakovanja. Bila je naravnost grda; vse ji je v obličju ugasnilo, ko je zaprla oči. Siknil je in jo lahko poljubil na lice; nežno, kar najnežneje si je snel roke s svojega obraza in ji rekel žalostno: «Sedite, Helena!»

Sedla je kakor pijana in si zakrila obraz z rokami. «Helena,» je govoril pretrgano in hodil po sobi, «nočem, da bi vam tole srečanje mrzelo. Prosim vas, bodite pametni. Ne poznam vas, bogme, sploh se ne spoznam v vas; toda bojim se, da bi mislili jutri name z očitkom.»

Helena je sedela kakor okamenela.

«Odpustite,» je rekel trpkó, «da mislim danes na jutrišnji dan. Bilo bi bolje, ko bi ga ne bilo. Povejte, ali ste tako prepričani, da se jutrišnji dan ne bi nad vami maščeval?»

Helena si je zakrila obraz in zavrtela glavo.

«Prišli ste, da se mi položite v roke. Tu sem, stori z menoj, kar hočeš! Dekle, ali je to mogoče? Ali naj vas poddržim, tesneje stisnem, položim nekam ali kaj? Mar vem, s čim vam prizadenem največ bolesti? Ah, Helena, oprostite me tega, prosim; ne hotite, da bi jaz odločal, kaj naj storim z vami; brez volje sem, toda imam vas rad. Umejte sama sebe, Helena!»

Ni se ganila, sedela je osupla, nema; neizmerno mu je bilo žal in ves v skrbeh je iskal najnežnejše besede, da bi ji z njimi pojasnil stanje. Da bi ji bil bliže, je sedel na visoki konec blazinjaka in ji zrl odzgoraj doli na njene trde kodraste lase.

«No, glejte,» je ponavljal tiho, «umejte sama sebe! Čisti ste in ponosni; ne zametujte se. Poznam vas premalo; čutim, da nama je poslala usoda današnji dan samo zato, da vas začnem spoštovati neskončno bolj ko doslej. Helena, vesel sem vas bil kot deviškega dekleta; spoštoval vas bom kot ženo, ki je prekosila samo sebe. Samozavestni in popolni boste.»

Tu je storila Helena nekaj nepričakovanega in zelo prostega. Ko je sedel više od nje in s privzdignjenimi koleno, si je odkrila obraz in položila brado na njegovo koleno prav kakor otrok in obenem neizrečeno ljubeče; ni se ganila in je zaprla oči, kakor bi hotela reči: govori, kar hočeš.

Bil je zmeden, čutil je sam predobro lažnivost vsega, kar pravi. «Helena,» je začel žalostno, «ali je škoda, da nisem več tako mlad, da bi — veroval v ljubezen? Ali je velika škoda, da, če slišim 'ljubezen', mislim takoj na bolest in prevaro, na grobo razkošje, na najnižji stik, na laž in razhod? Je to velika škoda?»

Helena je zapirala oči in je zavrtela glavo. Čutil je, kako mu na nogi silno bije žila nje nega grla; hitro je dihala skozi napol odprta usta, blede in kakor da spi. Zdaj, tako je govoril njen priliznjeni obraz, v tem trenutku mi je vseeno; pusti me, naj bom taka. Postalá je skoro lepa v tej negibnosti; bila je kakor masčka iz slonove kosti. Sklonil se je k njej in govoril polglasno:

«Helena, to, kar bi vi hoteli, ni ljubezen; to je težko in vedno ponižujoče; to ni za vas. Ko bi vas videl iti po tej poti z drugim, s katerimkoli drugim, bi vam klical z grozo: Helena, ne hodite tod, to ni za vas; vi ne morete iti čez, kjer morejo druge, vas zlomi to, kar prenesejo druge; ne vem, ali zato, ker ste modrejši, ali zato, ker ste nesrečnejši. Ne spoznam se v vas, toda bojim se za vas. Kaj naj vam še rečem?»

Helena je zardela in je postala čudno lepa, njene poteze so bile nežne, skrivnostno je gledala skozi rezo oči v ničes; pobožal jo je po laseh in rekel mehko: «Helena, nikoli več ne smete priti k meni.»

Niti mišica se ni zgenila na njenem obrazu; menda bi vsak udarec prenesla v tej poziciji. Vzdihi je in se dotaknil njenega lica.

«Zbogom, Helena.»

Poslušno je vstala in se dala obleči v žaket. Pomagal ji je zatekniti lasnice v lase; nasmehnila se mu je.

Ko je odhajala, se je naglo obrnila in mu stisnila roko z vso silo. «Tako — tako — —

plemeniti ste», je dejala, zardevala in mižala, kakor da se mu zahvaljuje, da ji ni nič storil. Kljub temu se je moral ugrizniti v ustnico.

Od tega dne se nista več sešla; kajpada ni bilo prav mogoče.

Po letih je zopet slišal o Heleni. Govorila je baje o njem z očitnim sovraštvom, kakor o nekom, ki ji je storil hudo krivico.

Zal mu je bilo tega — celo po letih.

Miran Jarc:

Iz mladih pesmi

Koderkoli si hodila
po teh gričih, tej poljani,
vse si s cveti potrosila
svoje duše, čiste, nežne ...

Kadarkoli tod sem hodil,
sem vdihaval vonj mi znani,
kot zanešenjak sem blodil
zroč v dežele snov, brezbrežne ...

čas je lil in nisem štedil,
zdaj minilo mnogo let je ...
pomlad prošla in poletje
in jesen je vzela cvetje.

J. Z. List:

Hollywoodska kronika

IV.

»Solnce, zvezde in utrinki.«

Fenomenalni razvoj filmske umetnosti oziroma industrije zadnji dve ali tri desetletja je preobrazil Hollywood iz majhne, neznatne naselbine, skrite med mičnimi brdi in oranžnimi nasadi Južne Kalifornije, ki se razprostirajo severno nad Los Angelesom od obale Tihega oceana pa do vzhodnih obronkov Mohavske pustinje, tako rekoč čez noč v prave in resnične moderne ameriške Atene, v nekako Meko prirojene fizične lepote, podedovanega talenta in pridobljene telesne spretnosti. Nepremagljiva želja, da se pridružijo številnim vrstam slavnih filmskih direktorjev, pisateljev, glasbenikov, fotografov, tehnikov in slikarjev, zlasti pa seveda igralcev z vsem sijajem samo njim lastne slave in doždevnega bogastva, je gonila in še goni neprestano ter z nepojemljivo silo tisoče in tisoče, upal bi se reči milijone, bodisi dejansko, bodisi samo v željah in mislih v to pravično prestolnico.

Za danes hočemo prezreti izglede, ki bi se morda nudili ostalim poklicem, po si bomo ogledali malo natančneje položaj hollywoodskih filmskih igralcev, katerih število se ceni nekako na 15 do 20 tisoč moških in žensk, mladih in odraslih, slavnih in neznanih.

Da nam bo razumevanje vsaj nekoliko olajšano, hočemo porazdeliti to ogromno armado takoj v začetku v tri glavne skupine, da si se na drugi strani zopet trdno zavedam možnosti in pretnje morda v gotovi meri opravičljive kritike, kateri je izpostavljen vsak poizkus dogmatske in «filistrske» klasifikacije, naj si že bo v filmski ali katerikoli drugi panogi umetnosti.

Najmanj 90 odstotkov vseh v Ameriki izgotovljenih filmov povestne vsebine se še vedno drži trdovratno tiste stare magične formule «večnega trikotja»: plemeniti «junak», ki se bori — fizično ali drugače — vztrajno in hrabro za krasno, vso idealno «junakinjo» proti neizprememben zlobnemu «nasprotniku» ali — da uporabimo filmsko terminologijo: «zvezdnik» (po ameriško «star») za «vodnico» (leading lady) proti «zlobnežu» (villain ali heavy) ali «zapeljivki» (vampire), oziroma v drugačni kombinaciji: «zvezda» (star) za «vodnika» (leading man)

proti «zlobnežu» ali «zapeljivki». Kakorkoli že, te tri osebe predstavljajo vsaka zase in v svoji medsebojni odnošajih glavno jedro, okrog katerega se običajno suče cela povest, in jih zato imenujemo «glavne» ali «vodilne» igralce (principal ali featured players).

Zvezdniki oziroma zvezde so seveda tisti, katerim v prid se žrtvuje vse ostalo v filmu: splošna karakterizacija posameznih tipov in njih relativna važnost v povesti, celotni razvoj, posebno pa še zaključek storije, točka ali «kot» fotografskega snemanja (camera angle) itd. Njih ime se povsod naglašuje in razglasa z metriskimi črkami, od njih se zlasti pričakuje, da bodo sliko «prodali» — kakor pravi Američan — občinstvu. Oni so dostikrat svoji lastni založniki ali podjetniki filma (producers), katerega celotne stroške vzdržujejo iz svojega lastnega žepa in prav tako seveda tudi žanjejo njega dohodke ali pa izgubo (n. pr. Douglas Fairbanks, Mary Pickford, Charlie Chaplin, Gloria Swanson, Corinne Griffith, Harold Lloyd, Buster Keaton itd.). Velika večina njih pa služi z eno- ali večletno pogodbo raznim velikim kinematografskim studijem ali kompanijam, od katerih seveda prejemajo plače, ki delajo nas druge, navadne zemljane, kar vrtoglave (pet ali deset tisoč dolarjev na teden ni dandanes nič več nenavadnega!).

Vodnik (-ica) in zlobnež (zapeljivka) sta si v važnosti in plači nekako enaka in njun prvi in edini korak naprej, tako prvega kakor drugega oz. prve kakor druge, je to, da sta tudi sama povišana od podjetniške družbe v popolni filmski «zvezdi». V svojičasni vlogi pa prejemata za svoje delo morda komaj desetino ali petino plače, ki jo prejema zvezda tiste slike odnosno drugih filmov enake kakovosti (samo kot nekaka približna ideja: \$ 200 do 1000 na teden) in sta navadno tudi na pogodbi (kontraktu) z družbo, ki si seveda pridržuje vedno pravico, da ju izposodi drugim za kakoršni koli — včasih petero ali višjo — lastno ceno, ne da bi bila zato dolžna kaj doplačati njima samima.

Kako se postane zvezda ali vsaj vodnica (-ik), kakšne lastnosti so za to potrebne, katera pot vodi najhitreje do tega? Rajši vprašajte: kako se postane škof, minister, vojskovodja, milijonar, operna primadona? A vprašajte koga drugega, vljudno prosim! Nekateri pridejo do te

Lepe glave na belem platnu

Medtem ko njih črte utripljejo na platnu, drhti marsikatero mlado srce v gledališču. Mrak je in se ne vidi. A one daleč, daleč... pa jim dohajajo pisemca, navdahnjena v trenutkih, ko so jim lepe črte utripale na platnu in se igravale z mladimi senci v zamračenih prostorih. Tu jih vidite nekaj: 1. Joan Crawfordova. — 2. Mary Brianova. — 3. Baby Danielsova (v krogu). — 4. Ester Ralstonova. — 5. Renée Adoreejeva.

časti in slave skoraj čez noč, v šestih mesecih, tako rekoč brez vsake težave ali vidnega napora, morda celo brez posebne zasluge in pravice, drugi v dvanajstih letih, še drugi — in bože moj, kolika je armada teh zadnjih! — nikdar, čeprav si vsi prizadevajo na dozdevno enako obetajoč, enako besen način.

Naj še pripomnim, da vseh drznih in vratolomnih dejanj, pri katerih izvršujoči igralec največkrat v resnici tvega svoje življenje, nikdar ne izvršujejo glavni igralci sami, temveč uporabljajo za to vedno od studia posebej v ta namen najete in bore siromašno plačane «dvojnike» (doubles), ki morajo zares, brez vsake prevare, skočiti iz letečega zrakoplova na vlak, ki drevi ob breznju, ali z visokega in strmega skalnatega brega v spodaj se peneti vrtnec ali pa iz desetega nadstropja gorečega nebotičnika na trdi cestni tlak itd. Kadar bi pa bilo to le prenevarno, mora prevzeti vlogo pri dolgem ali oddaljenem «strelu» kamere (long shot) s slamo natlačeni in seveda resničnemu igralcu v vsem podobno oblečeni «pajac» (dummy), ki ga pa zopet odstranijo in nadomestijo z resničnim (živim) igralcem, vsem zamazanim, strganim in z rdečo barvo — «krvjo» — naloženim, kadar se približa kamera za «bližnji» ali «veliki posnetek» obraza (close-up shot) iz neposredne bližine.

Drugo skupino filmskih igralcev tvorijo tako zvani «podporniki» ali «pomočniki» (supporting cast), ki se med sabo zopet dele v neštevilno skupin, kakor: komike ali šaljivce (comedians), značajnike (character men, women) — med njimi zopet cela dolga vrsta različnih tipov, kakor: očetje in matere, vojaški dostojanstveniki, duhovniki, bradači, detektivi, sodniki, bebeci, služabniki, debeluhi itd. —, nadalje poklicne plesalce (professional dancers), kopalke (bathing beauties), mladince (juveniles) — med njimi zopet: sinovi, bratje ali sestre glavnih igralcev, dijaki, vojaški slugi, posestniki kabaretov, stenografke, vzgojiteljice itd. —, jezdece in akrobate, tuje tipe (Mongolce, Indijce, Arabce itd.) — in tako naprej brez konca in kraja. Vloge, ki se jim oddele, se navadno smatrajo za dovolj važne, da jim dajo za njih delo kredit na platnu (screen credit), to je, da navadejo pravo ime igralca poleg imena osebe, ki jo predstavlja. Občinstvo ga ali jo začne tako počasi spoznavati, in to je seveda prvi korak proti vroče zaželenemu končnemu cilju — ozvezdju (stardom). Njih približni zaslužek je \$ 100 do 500 na teden ves čas njih delovanja pri določenih igri (več tednov, včasih mesecev) in njih skoraj neizbežna želja, da bi jih ta ali ona filmska družba sprejela v svojo stalno «zalogo» igralcev (stock players) na večletno pogodbo; tako si namreč prvič zagotove stalen in gotov zaslužek, pa naj že delajo ali ne, obenem pa bo že družba sama skrbela v svojem lastnem interesu, da bodo dobili čim več prilike do dela, kar zanje seveda zopet znači praktično šolo in izkušnjo ter obenem znanstvo med javnostjo.

Tako smo končno prišli do zadnje skupine, do tako zvanih «posebnikov» ali stativov (extra movie players ali kratko «extras»), katerih položaj zasluži, da si ga malo natančneje ogledamo.

V nasprotju s prejšnjimi skupinami, ki tako rekoč tvorita skupno z direktorji in deloma kameristi (fotografi) vred nekako višjo in nižjo kinematografsko aristokracijo, so posebniki pravi, brezimenski filmski proletarijat, tista velika, neprestano valujoča masa, katere obraza navadno ne vidite, in če ga vidite, ga ne pogledate, ker vas ne zanima, tisti «neznani vojak», ki se poti, dela, upa, strada, — da, zlasti strada in trpi, ne da bi dobil za svoj trud, za svoje znanje, vero, vztrajnost in požrtvovalnost plačilo, ki bi mu prav za prav šlo po pravici.

Kdo so, iz kakšnih stanov in narodov se rekrutirajo? Med njimi je absolutno vsega: poleg propadlega ali pa morda le nesrečnega starega in izkušenega gledališkega veterana dobiš — navadno alkoholsko propalico ali pretepaško cestno barabo; poleg upokojenega jurista ali zdravnika — navadnega neukega poljskega ali tvorniškega delavca; poleg bivšega katoliškega ali protestantskega duhovnika — inozemskega časniškega poročevalca; poleg službojočega detektiva — velikohotelskega natakarja — poleg navadne, marljive domače gospodinje — staro, radovedno aristokratko; poleg dekle ali kuharice — učiteljico brez službe; poleg goreče cerkvene reformistke ali obubožane stare ruske plemkinje — aktivno sufragetko ali navadno prostitutko. Skoraj je ni na svetu vere, narodnosti, polti, stanu, ne poklica, ki bi ne imel med hollywoodskimi filmskimi posebniki svojega zastopnika. Vendar, da mi ne bo kdo očital, da samo fantaziram ali drugače pretiram, bom priznal odkrito, da tvorijo veliko večino posebnikov pač osebe, ki so si izbrale — ali si vsaj tako prizadevajo — igranje v filmih za svoj življenski poklic.

Njih pot v filmu je trda pot, posuta s trnjem in le malokje postlana, tudi če ne z rožicami, pa vsaj z raskavo steljo ali slamo. Trajen in stalen obstanek pri filmu jim je skoraj nemogoč, če ne računajo poleg svojega zaslužka pri filmu samem še na kak drug vir dohodkov, pa naj že bodo obresti od delnic ali prejšnjih bančnih vlog, ali dobiček kot lastniki ali drugovi tega ali onega podjetja oz. trgovine, ali da jim pomaga mati, brat, stric, prijatelj ali — pri dekletih največkrat — ljubimec.

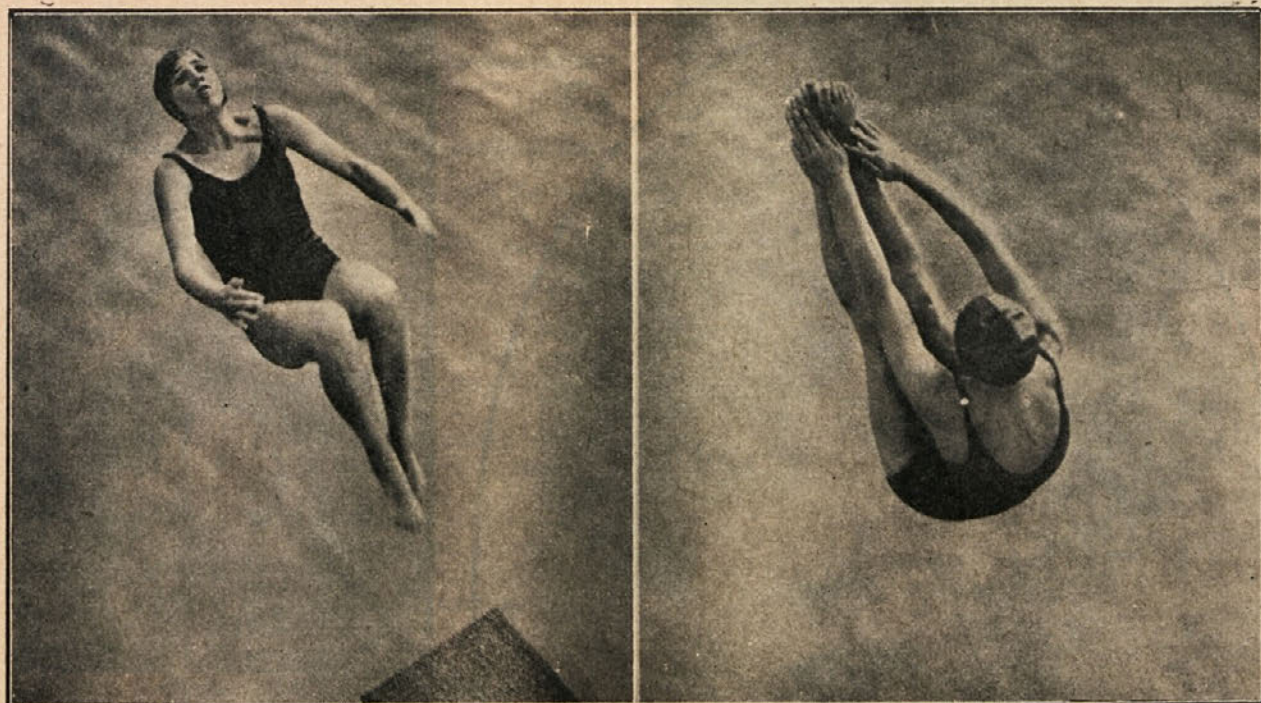
Kakšna je njih povprečna plača? V največ slučajih po pet ali sedem in pol dolarjev na dan, izjemoma tudi samo po tri, v srečnejših slučajih po deset do petnajst dolarjev; seveda se od teh zadnjih vse kaj več zahteva kakor pa od prvih glede lastne garderobe, praktične izkušnje v delu, ustrezajoče zunanosti, znanja maskiranja itd.

Gotovo porečete: «Saj še ni tako slabo, tudi s petimi ali sedmimi dolarji na dan se da še dovolj dobro živeti». Res je to, ko bi le bilo tistih pet dolarjev na dan stalnih skozi 6 dni v tednu, 4 tedne v mesecu, in 12 mesecev na leto ali vsaj tako nekako! Ali glavna nadloga tiči prav v tem, da se šteje povprečni posebnik na vso moč srečen, če dela — v pretrganih presledkih od 1 do 5 dni skupaj — celotno 60 do 90 dni — v letu! To je pa seveda druga pesem, kajne?

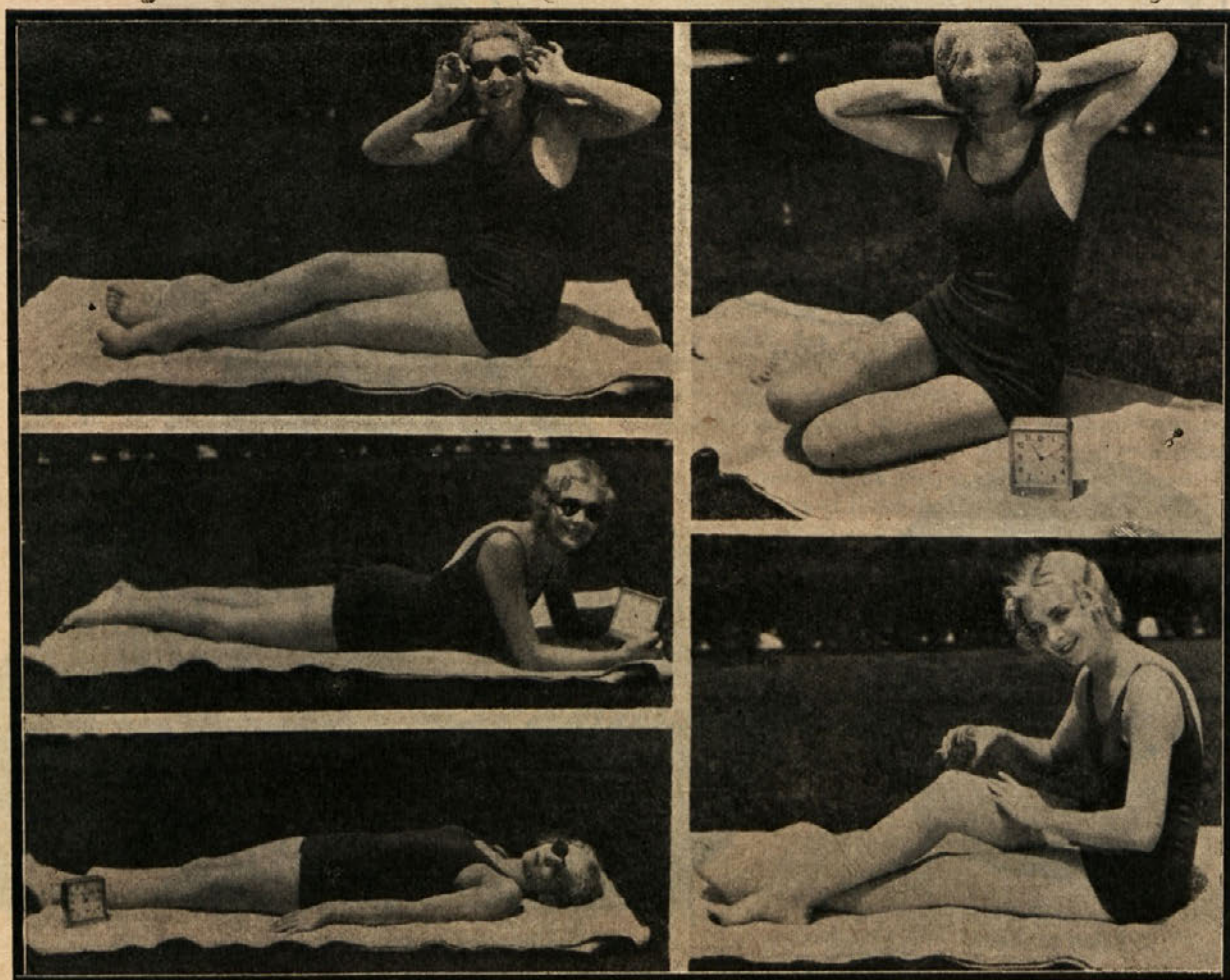
Da bi vsa kolikor mogoče izgledil svojo trnjevo pot, je možki posebnik navadno prisiljen, da «maže» dlan temu in onemu, lepa in mlada dekleta pa — well, saj si lahko sami mislite! Ne vse, pardon, dobe se povsod izjeme, le da tudi take začetne izjeme končno navadno — ali podležejo ali pa so bridko razočarane: — «Film, good-bye, zbogom!»

Posebniki vidijo svojo skoraj edino rešitev v upu, da jih bo «nekoč» zapazil sredi brezobrazega morja posebnikov bog-direktor in jih «odkril», to se pravi, se zanje iz tega ali onega vzroka bliže zainteresiral, jih izbral za kako posebno večjo in važnejšo vlogo, ki jo bodo oni seveda rešili z neprekosljivim uspehom in tako zasloveli čez noč po svetu ali kot poseben, edinstven tip ali pa kot izredno spreten in nadarjen igralec, kar bi eventualno hkrati pomenilo kontrakt in promocijo v «stock» ali stalno zalogo igralcev dotičnega filmskega podjetja. Ob tej želji in v tem pričakovanju žive, sanjajo, se vesele, a še več trpe morda leta in leta, dokler se jim končno ali res posreči — ali pa ne,

Pri kopanju

Dva lepa skoka v vodo.

Paramountova igralka Virginija Bruckova kaže, kako se je treba solnčiti, da človeka solnce ne opeče. Vsega skupaj samo 10 minut na hudem solncu, nakar je treba telo takoj natreti z oljem. Čez nekaj dni telo zagori, in potem solnce ni več nevarno, ampak koristno.

Tip lepega obraza.

Plastika otroških teles.

V Afriki se vedejo zaljubljeni prav tako kakor pri nas.

Afriška lepotica z vsem svojim bogatim nakitom.

G O Z D

Gozd, kako si lep, ko spomladi v tebi zavriska prva bukev, odeta v mlado zelenje, in kako se nam stiska srce, ko se pozlate tvoja ogromna zagrinjala! Vsak list, ki odpade, nas zaskaleče v naši duši. Kdor je le enkrat prisluškoval tvojim tajnam, ta te je vzljubil. Kadar le utegne, pohiti k tebi ter izkuša razumeti tvojo tajinstvenost. Gre večkrat, vedno najde dosti gradiva in nikdar se ne dolgočasi.

Ali kako malo jih je, ki se zanimajo za gozdove, za njih obstoj, za življenje, ki je nakopičeno v gozdu bodisi v obliki flore ali pa faune. Vse v gozdu je živo, veliko bolj kakor kje drugod. Ali ljudje navadno vsega tega ne vidijo in zato se ne brigajo za gozdove. Popolnoma upravičen je bil vzklík pesnika: Zaradi mnogeega drevja ne vidijo gozda.

Naši gozdovi so naše največje zakladnice, kjer so shranjeni velikanski zakladi, samo najti in dvigniti jih je treba. Koliko ljudi živi pri nas od gozdarstva! Denar dobivajo posestniki gozdov, delavci, ki sekajo les, vozniki, industrijci, nadalje delavci na žagah, lesni trgovci in obrtniki. Dolga zlata veriga, ki se prične v gozdu, se vije preko samujočih žag, ob šumečih srebrnih potočkih, skozi vasi, tja do mesta.

Na naši letošnji šumarski in lovski razstavi na ljubljanskem velesejmu od 31. avgusta do 15. septembra bomo imeli priliko videti vsa bogastva gozda, kakor tudi način, kako se ti zakladi dvigajo, da ostanejo plodonosni še naprej. Šumarji bodo prikazali pravilno gojenje gozda. Vsak posestnik bo imel priliko videti suho seme, seme, kako vzkali, rast mladega in starega drevja, les in zopet cvet in sad. Poleg kakih 150 vrst lesa bodo prikazane zanimive igre prirode, ki se pojavijo večkrat na drevju

Nj. Veličanstvo kraj in kraljica na lovu.

prav tako, kakor na drugih bitjih, in imajo pri človeku žal nepregledne zle posledice. Prikazano bo, kako se les spravlja, in vsi najmodernejši pripomočki, ki bodo, če bo šlo tako dalje, kmalu izpodrinili staro orodje.

Iz rok šumarjev prevzamejo les industrijci. Tudi pri teh bo, kolikor bo pač mogoče, prikazan ves potek obrata. Na razstavi bodo razstavljeni tudi najrazličnejši produkti, o katerih le redkokdo ve, da so iz lesa, da so bili zasnovani v gozdu. Največja atrakcija bodo gotovo nogavice iz svile, pridobljene iz lesa.

Na šumarski in lovski razstavi bodo zbrane rastline, katerih čarobno moč so poznali že naši dedje, kakor tudi tiste, v katerih je odkrila zdravilne moči šele moderna farmakopija.

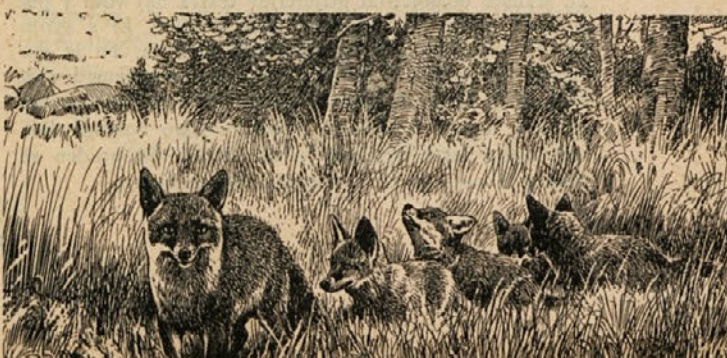
Prav tako kakor zakladi flore-rastlinstva, bodo prikazane na razstavi skrivnosti in tajne faune-živalstva. Poleg gozdnih škodljivcev, komaj vidnih lubadarjev in trdokrilih rilčkarjev, bodo razstavljeni krešiči in brzci, ki uničujejo gozdu škodljivo zalego.

Bogata bo tudi lovška razstava. V tem oddelku se bo izkušala prikazati lepota pravega lovstva, katerega glavni namen je gojiti divjad, in šele ko je je sorazmerno dosti, toliko odstreliti, da ne škoduje nadaljnjemu razvoju.

Zanimiv bo razvoj orožja, in sicer od kamnite dobe, ko je pračlovek po večini živel od divjadi, preko davne dobe brona, ko se je lovec spuščal v nevarno borbo z zverjadjó in si pri tem čvrstil duha in telo, do današnje dobe, ko gojimo lovstvo kot zdrav moderen sport in gledamo tudi na gospodarske koristi lova.

Ker so pravi lovci kot prijatelji prirodne lepote tudi oboževalci umetnosti, bo poskrbljeno tudi za to. Razstavljenih bo mnogo lepih slik, ki so jih izdelali priznani umetniki. Nekatere predstavljajo divjad, druge spominjajo na razne dogodivščine, ki vzbujajo lepe spomine.

Namen razstave je, da opozori obiskovalce na lepoto in zaklade gozda, posebno pa, da v prijateljih zelenih gajev vzbudi še večje zanimanje za čare večne lepe prirode.

Anton Kristan

Z naglo smrtjo Antona Kristana (17. julija t. l.) je izgubilo vse naše žoljenje celega človeka. Rojen dne 31. januarja 1881 na Viču pri Ljubljani, je pokojni študiral gimnazijo v Ljubljani, šel potem v Zagreb, kesneje v Prago,

kjer je obiskoval trgovo akademijo. Po končanih študijah je začel z delom na Goriškem, kjer se je pričela pot njegovega političnega in predosem gospodarskega dela, ki mu je pokojnik posvetil vse svoje sile. Njegov fini socialni čut mu je veleval, da je sebe, velikega

gospodarskega veščaka, in vse svoje moči posvetil prav gospodarskemu gibanju delavstva, ki pa ga je bilo treba šele začeti. In on je začel in uspel. Iz nič prav za prav je ustvaril delavsko združništvo, ki mu je bil pionir in vodja do smrti. To je glavni del njegovega trdega žoljenskega dela. Mož odločnosti, energije in dela ter stalne domiselnosti, mož, ki so mu misli in načrti prehitevali misli in načrte, je v svojem plodonosnem delu živel hitro. Zakaj plodovi njegovega dela so v razmerju z leti dela čudovito veliki.

Ko je bil po prepratu poverjenik za socialno skrbstvo za Slovenijo in kesneje od naroda izvoljeni minister za rude in šume, je položil vse glavne temelje današnje socialne zakonodaje, in nemalo njegovo delo je, če velja naša država v tem oziru za zgledno.

A ne samo to! Bil je tudi spreten novinar in publicist. Kot tak je bil sodruknik malone vseh slovenskih revij. Izdal je tudi mnogo samostojnih publikacij, brošur in knjig («V Ameriko in po Ameriki», «O delavskem gibanju na Slovenskem» ter polno razprav in brošur o združnih in političnih problemih) ter sam izdajal in urejeval več časopisov in revij. Tudi «Domači prijatelj» je izgubil z njim uglednega sodrunka, ki ga bo ohranil v častnem spominu.

Tako je z delom in besedo nepréstano služil svojemu smotru: dvigati nižje ljudstvo do gospodarske osamosvojitve, kar naj da najnižjim zdravja in moči za bodoče dni. Kamor je padla njegova beseda, je padlo z njo seme na plodna tla; kamor je prišla njegova pisana beseda, je oživela v ustih in šla od človeka do človeka; kamor je seglo njegovo delo, je vzknila rast. In vsemu je dodajal nekaj svoje moči, v devet in štiridesetih letih jo je vso razdal.

Ustvarjati se pravi iz nič kaj narediti. In Anton Kristan je ustvarjal.

Gledališki pregled

(Konec.)

DRAMA.

Sveti plamen. Spisal W. Somerset Maugham. Režiser Milan Skrbinšek. Igra v treh dejanjih. Če govorimo o gledališkem pregledu letošnje dramske sezone, imamo v mislih celotni vtis posameznih predstav, njih večji ali manjši pomen v letnem repertoarju s splošno oznako razvoja najvažnejših gledaliških osebnosti. Daleč iz okvira družinskega lista leži vsak drug namen. Vzbuditi splošno zanimanje za teater in sprožiti dispozičijo za umetniški kriterij močnejše ali šibkeje uveljavljenih odrskih del je zmisel naše bežne kronike. To stališče dolgoletnih prijateljev teatra naj vodi v poglobitev okusa in mišljenja širše publike, ki s svojo zdravo sodbo dopolnjuje označena hotenja. To je dokazala uprizoritev «Svetega plamena», ene izmed najmočnejših predstav sezone. Stvar obravnava aktualen problem umora iz sočutja. Neozdravljivo bolnega sina reši lastna mati trpljenja in razočaranja, še preden se vzbudi iz sanj in iluzij namišljenega življenja.

Namišljeno življenje. Bolnik ima mlado ženo (Stella), ki zanosi z njegovim bratom. Ljubezen gre preko razvalin svojo pot. Bolnik pa sanja, upa in se grenko šali šest let. Kot drzen letalec in aktiven človek pa sluti, da nasilno prekinjena in notranje nemočna zakonska zveza ne more trajati. In trpi. Bolniška sestra (Waylandova) molče opazuje razkol in se z etično višjo ljubeznijo žrtvuje zanj. Ko ni več izhoda, pospeši konec mati. Sestra obtoži družbo umora, po materni izpovedi pa jo umakne, kloneč pred svetim plamenom močnejše nujnosti kot je svetska pravica. Forum sodbe in oproščenja ostane v hiši matere Tabretove. Predstava je bila sprejeta z redkim zanimanjem. Režija je prikazala vso notranjo dinamiko do potankosti. Hipi molčanja, nemega sporazuma in strmenja so živeje govorili od vnanje premišljeno sestavljene scene. Nepozabna ostane kreacija Mrs. Tabretove (III. dejanje!), izvrstno umešana je Stella. Maurice, Colin Tabret, dr. Harvester in major Liconda so tvorili v razdeljeni sceni odlično protiigro zadovoljivo podani sestro Waylandovi. Komorno lep večer.

Vnovič uprizorjena, bolj pestro od prvič režirana je bila Golarjeva «Vdova Rošlinka», komedija v 3 delih, ki jo je režiral Lev Varjanič. Vlogi Rošmanovega Janeza. Dodelali so k tej vedri in šegavi zgodbi gorenjske «vesele vdove» več plesnih scen in harmonikarja. Janez in Rošlinka, Manica in Balantač s snubači in kmeti so ustvarili ono domačo od plesa in božje kapljice dobro podano nastrojenje, ki sicer v celoti ni izrazilo povsem narurne gorenjske čudi, a jo z rožnim oljem kmetiškega poeta nalahko parfimirani komad ugodno prenese. Dramski ansambl bo z «Vdovo Rošlinko» poleg drugih tipičnih slovenskih del gostoval po jugu. Čemu nova zasedba?

V drami je uprizorilo pod pokroviteljstvom Jugoslov. ženskega saveza akademsko društvo Jadran Manice

Komaneve ljudsko igro: **Prisega o polnoči**. Na 75 odrih so uprizorili to igro 150i in je to svojevrsten jubilej našega splošnega diletantskega razmaha. Odveč bi bilo tedaj govoriti o umetniški vrednosti Maničine romantične zgodbe, o njeni jezikovni pristnosti ali motivni zastarelosti. Igra ima mnogo posrečenih, a tudi manj dodelanih prizorov, je polna preproste in pod spretno režijo učinkovite ljudske teatralike. Da jo prenese tudi mestni okus, so dokazali agilni šentjakobčani s svojo peto ponovitvijo. «Jadran» je storil s svojo požrtvovalnostjo lepo delo in je zbog tega podrobno poročilo o uprizoritvi, ki je prinesla pisateljici mnogo priznanja in dokazov simpatij — nepotrebno.

Versko blodni sektanki v Ameriki

Dasi očitujejo Američani v sportno sadističnem rekorderstvu pravcato razvrtnost, vendar se njih čuđstvo dotika že mej blaznosti na religioznem poprišču. Svečenička Aimée Mc Ferson je zares neobičajna pojava v Los Angelosu. Nje sloves prav nič ne zaostaja za sijajem filmskih zvezd, nje angelski hram, kjer se udejstvuje ta nenavadna pridigarica, pa je tempelj čuđovitih prizorov.

Gospa Aimée Mc Ferson je neka mešanica pariške mistingetke in evangelijskega župnika. Značilni so nje valoviti, plavi lasje in pa kričav glas. Kot igralca pa je prvovrstna in svojih uspehov se svečenička tudi zaveda. Da ima tudi smisel za kupčijstvo, ni treba še posebej naglašati, saj je dokaj velik angelski hram nje last, prav tako tudi množica svetih podob, ki krasijo stene. Nje knjige nosijo fantastično visoka založbena števila, in omembe vredna je tudi revija, ki jo izdaja pobožna gospa.

Ogledal sem si vse njene obrede, ki jih moram popisati zvrstoma kakor točke v kaki plesni revueji. Začelo se je z glasbenim komadom, ki je bil nekaka mešanica cerkvene pesmi in jazza, — no, zares, prav živahna kompozicija. Med posameznimi glasbenimi točkami je imela svečenička nagovore. Vmes je kričavo pel neznošen otrok v rožnati halici in mahal z rokami vetrnjaško okrog sebe. Neka deklica se je razkazovala kot umetna žvižgalica, ki je izkušala posnemati ntiče. dočim je nekeje v kotu hropel klavir. Štirje pojoči črnici so vplivali blede in usnavajoče, kajti Amerika je v tem pogledu zelo razvajena.

Naslednja točka je bila Aiméejina pridiga. Izvrva se je vedla nekam brez sramu: zgovorno in vsiljivo je hvalisala svoje traktate in brošure kakor kak krošniar. Kmalu pa se je spustila v pripovedovanje dogodbic. Tako na pr. je začela praviti o hudiču, ki je nekoč mučil Lutra in ki je v današnji umetnosti tako mogočen. Obširno je govorila tudi o svojem rajnem možu, ki je bil misijonar na Kitajskem. V tem oziru bi bilo bolje, da bi bila bolj oprezna, kajti njena preteklost je precej na slabem glasu. Neki škandal bi jo bil kmalu skoraj spravil ob dobro ime. Toda vera njenih vernikov je tako neomajna, da se ji vendar ni treba ničesar bati. Občudujejo jo kot mučnico današnje družbe. Kako se vam zna smejati, peti, kako vam šviga vsepovsod, živa, iskreča, zgovorna, nepokojna. Kadar se v pobožnem nemiru prestopica sem pa tja, vendar ne pozabi vsakokrat okreniti mikrofona v pravo smer, samo da se ne bi izgubila katera njenih besed, ki jih po radiu pošilja v svet. Kajti ta slavna svečenička ne govori samo dvema tisočema vernikov v dvorani, temveč stotisočem, ki jo

poslušajo razkropljeni po vseh deželah. Za konec si je pripravila strahovito, nepopisno atrakcijo. Burka je dossegla s tem svoj višek: pred očmi vernikov se odigra javen krst. Oder in dvorana s poslušalci se stemnita, v ozadju pa se za dvignjeno zaveso prikaže vsa ocvetličena in solčna pomladanska pokrajina. Gospa Mc Ferson s svojimi pobožnimi oprodami pa stoji do pasu v vodi, ki je z njo napolnjena velika ribniku podobna kad. Od strani se približujejo vsi tisti, ki se hočejo očistiti, to so ali posamezniki, ali zvesti pari, ali pa kar cele družine. S pomočjo svečeničke in njenih pomagačev se iztegnejo s hrbtom po vodni gladini. Zaromet jim posveti v obraz in krščevalka moli nad njimi: «V imenu Očeta, Sina in Svetega Duha...» Ob teh besedah se zgrne nad krščenci val vode, ki je tako izpral vse zlo, vse nečisto. Zdaj ni več sledu starega Adama. Svečenička izpregovori novemu človeku nekaj bodrilnih, tolažilnih besed. Ostalo občinstvo pa v ganotju prepeva na božne pesmi, dočim se besedilo pojavi na filmskem platnu v ozadju. Vsi so iz sebe. Pojo, se objemajo, krivenčijo roke. Neko histerično razvnetje se je postalilo čuđnih vernikov. Zaključni govor gospe Aiméeje je izraz zmagovalstva in samozvesti, saj se je danes petdeset oseb dalo krstiti. Ona pa bodri in izpodbija: «Ali mar mislite, da zadostuje tiha molitev v skriti sobici? Ne, ne: pravim vam, sam Jezus Krist nam je dal dober zoleđ, ko ni za nas umrl v svoji čumnati, ampak pred vso javnostjo».

Vsi vzklikajo in se oduševljajo: «Vse za Boga in našo Aiméejo!» Tedaj nabirajo milodare, ki so po vsaki taki prireditvi kaj izdatni.

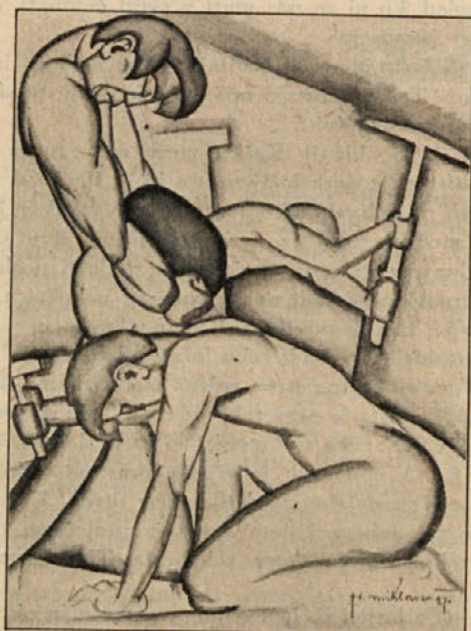
Čuđni so ti običaji. Kaj je prav za prav ta žena? Njeno bistvo je nerazložljivo. Če bi ji šlo le za denar, bi gotovo ne vplivala tako sugestivno. Vsekakor je njen učinek močan, torej je prav gotovo na dnu svojega srca trdno prepričana o poštenosti svojega poslanstva. Ni ne trgovka, pa tudi ne pravoverni pobožnica. Toda prav to je, kar jo odbija poštemu Evropecu.

Koliko misli ti vzbudi tako ležnivo bogočastje! To je prav za prav obratna stran golega materializma. Tudi ta «poduhovljenost» je prav tako odurna. Taki pojavi sredi civilizacije XX. veka v Ameriki so za mislečega človeka znamenje. O, človeštvo je včasih, prav na višku svoje civilizatorične dejstvitelnosti, kakor otrok. Kakor hrepenenje po nekem čistemu svetu iz grmečega, omotičnega vrelišča milijonskega vlemesta. Toda kam, kam, kako?

(Po knjigi E. in K. Mann: «Okrog in okrog».)

Cankarjev spomenik, ki ga je napravil kipar Jurkovič. Te dni so ga odkrili v Cankarjevem rojstnem kraju na Vrhniki.

Ivan Mihlavac: Delo.

Tine Kos: Plastika.

Tine Kos: Plastika.

Pomlajevanje

Moderno postopanje zoper staranje.

Medicinska veda se je zadnja tri desetletja z naukom o «notranjem izločevanju (sekreciji)» neizmerno obogatila. Te žleze (navznoter izločujoče ali endokrine žleze) ne oddajajo kakor ostale žleze svojih izločkov navzven, ampak navznoter, naravnost v krvni obtok. Njih izločki (hormoni) uravnavajo sestavo vsakega organizma in potek njegovih organskih funkcij na prav poseben način. Tako določa hypophyza (ob možganskem podaljšku) dolgotrajno rast telesa, golšna žleza (na vratu) proces telesnega izgorevanja, mala ledvica normalni pritisk v arterijskem sistemu in trebušna slinavka izpreminjanje cukrovine. Zadnji dve desetletji so spoznali, da sta tudi semenski žlezi (modo in jajčnjak) endokrinski žlezi, da njune funkcije niso izčrpane, ko napravijo razplodilni zarodek, ampak da izročajo razen tega še tudi hormone (dražilne snovi) v krvni obtok. Ti hormoni semenskih žlez napravijo organizem, ki je sam na sebi nevtralen, za specifično moškega ali ženskega in določajo v precejšnji meri telesne in duševne funkcije ter vplivajo nanje. To, kar dela moškega za moškega, ženske za ženske, torej tako imenovani sekundarni spolni znaki, so popolnoma delo hormonov semenskih žlez.

Iz tega, kar smo povedali, izvira čisto jasno tole: posebnosti telesne in duševne osebnosti določa «endokrinska formula», t. j. vsakokratno stanje endokrinskih žlez. V območju tega sistema pa ima semenska žleza najvažnejšo vlogo.

Ako torej ena izmed endokrinskih žlez ne deluje — bodisi od rojstva, bodisi da je nje funkcija pozneje popustila ali ugasnila — nastopijo ostro očitani bolezenski pojavi. Če kake druge žleze, recimo želodčne, oslabe, nadomestimo manjkajoči izloček z zdravilom, n. pr. s solno kislino. Prav tako dobi organizem manjkajoči hormon ododzunaj, kadar nehata endokrinski žlezi delovati. Ta hormon dobivamo iz živalskih žlez. Pri golšni žlezi porabljamo iztisek iz živalskih golšnih žlez, pri oslabei trebušni slinavki (sladkorna bolezen) izžetek iz živalskih trebušnih slinavk (insulin).

Zadnji čas prodira čedalje bolj naziranje, da se pričenja proces staranja ob času, ko začne semenska žleza slabeti. Posebno pozornost vzbuja namreč dejstvo, da se začenja doba dozorevanja (pubertete) tedaj, kadar začne semenska žleza delovati, in faza izpremene in staranja takrat, ko preneha semenska žleza delovati. To pa ni morda slučaj, ampak je v vzročni zvezi drugo z drugim. Hormoni semenske žleze so namreč tisti činitelj, ki prinaša in določa letne čase življenja.

Ker se je že pojavilo to naziranje o starosti in se spravilo v zvezo z oslabljenjem semenske žleze, je razumljivo, da so poizkušali na ta nedostatek tako vplivati kakor na ostale endokrine žleze, torej s substitucijo (nadomestilom). Žal pa, da vse do danes ni bilo mogoče napraviti tako čistih in učinkovitih hormonov iz živalskih semenskih žlez kakor iz drugih žlez. Ni torej preostajalo drugega kakor prenesti celi dejalni organ, torej celo semensko žlezo. Po tej poti je res tudi uspelo živaloslovcu Harmsu v Tübingnu in biologu Steinachu na Dunaju doseči izredne pomlajevalne uspehe. To metodo sta prenesla na človeka, in sicer tako, da sta prenesla zdrave človeške semenske žleze, ki jih je bilo treba iz kakršnega koli kirurškega razloga izrezati, na ljudi, ki so se pričeli že starati.

Ker pa ni bilo lahko poiskati primerne človeškega prenosnega materiala, se je Voronov v Parizu od-

ločil, da je začel uporabljati semenske žleze človeških opic. Njegova metoda torej ne pomenja nič načelno novega. Tega prenašanja živalskih semenskih žlez na človeka pri nas niso preizkušali, ker nam je dal Steinach bistveno bolj preprosto in zelo učinkovito orodje zoper staranje v roko.

Steinach si je mislil takole: semenski žlezi nista samo med dozorevanjem, ampak tudi prej in potlej v organizmu, samo delujeta ne. Pri vseh treh glavnih fazah življenja, pri mladosti, zrelosti in starosti, gre torej pri semenskih žlezah najbrž za tri stadije: dokler še ne delujejo, ko začno delovati in ko prenehajo delovati. Ali bi ne bilo mogoče semenskih žlez v starosti obnoviti? To je pa Steinachu uspelo. Steinach je prevezal v ta namen pri moški živali (samcu) vsa pota, po katerih gre seme; s tem je dosegel, da se je endokrinska modna žleza močno napela in napolnila (hypertrophija pubertetne žleze). To samo na sebi malenkostno operacijo, vasoligatur imenovano, so izvršili zadnjih osem let na moških v tisoč slučajih z uspehom. Pri ženskah to ni mogoče; pri njih se zato vrši «pomlajevanje» s pregrevanjem (diathermiziranjem) več endokrinskih žlez.

Iz vsega tega, kar smo povedali, izvira, da se Steinachove metode za pobijanje starosti popolnoma odrekajo dovajanju tuje energije v telo, pač pa, da se na njih osnovi lastni, ne več delujoči organ zopet oživi. Mehanizem pomlajevalnih funkcij je tale: zopet vzbujeni, iz semenskih žlez izvirajoči impulz preide na vse ostale endokrine žleze in na organe, ki so z njimi v zvezi. Krvni pritisk, ki se v starosti skoraj vedno zviša, se zmanjša, vse staniče se potemtakem zopet bolje hrani, izvarki presnavljanja pa se izdatneje čistijo. Razen tega ovira pomlajevalni učinek sušenje staničja, ki se pojavlja v starosti. S tem se povečajo vse organske funkcije in izboljšajo ali odpravijo slabosti in težave, ki so se s starostjo že pojavile.

Te metode so naperjene zoper normalne in boleste pojave starosti, ki doslej niso bili v območju zdravniške zdravilne umetnosti in ki so veljali za pojave, ki se nanje ne more vplivati.

Doseženi uspehi so trajni. Slučaji, ki niso uspeli, ne kažejo nobene izpremembe, kar se tiče prejšnjega stanja. Škode doslej ni zapaziti nobene. Izraz «pomladitev» se je umeknil na korist primernejši besedi «vzpostavitev» (reaktiviranje).

Poglavitni uspeh tiči v tem, da se obnovi telesna in duševna živahnost, podaljša perioda človeške tvornosti in da se zopet oživi veselje do življenja in dela. Te metode so za poljedelstvo in živinorejo velikega pomena. Pomen te ideje za življenje posameznika in celote je očiten.

Po dru. P. Schmidt u.

Led in krop

(Konec.)

Toda vzemimo nekaj primerov. Ljudje mirno počivajo zunaj v senci ali pa plandujejo doma ob zaprtih oknicah. Da se ubranijo grozeče sopenice, so iz previdnosti že naprej popili kaj toplega. Kaj se zgodi? Lahen pot jih oblije. Za hlapenje pa jemlje ta znoj gorkoto bližnji okolici, to je koži, in zares občutijo prijeten razhlad. Pokojni dr. Langlois je izračunal: 125 gramov vode, izpuhte po znojenju, te desetkrat bolj očvrsti, nego če vliješ vase 250 gramov vode pri 10° C.

Primeri se, da po napornem delu, hoji, bivanju na solcu kopriš od žeje, vse od tebe curlja. Telo je iz-

gubilo vode, treba jo je nadomestiti. Ali boš čakal, da ti skuhamo napitek? Boš imel potrpljenje, da bi srebal počasi, z legnatjo? To srkanje ni kdo ve kaj mikavno, učinka ne bo prej, dokler se ta voda ne asimilira in nagrađi nedostatek. A koliko ljudi bi čakalo uspeha? Kdo se zna brzdati in krotiti? Saj je večina živih bitij vedé ali nevedé kakor pristaši one kirenajske filozofske struje, »hedonikov«, ki so videli vrhovno dobrino v sedanjem občutju, v neposredni nasladi. Pred mrzlo ali ledeno pijačo se kar ne ovladajo več: odteščaj se, sladka blaženost jih prevzame. Ali jo! radost traja samo trenutek. V grlu jih znova žge, žeja postaja hujša, in zlo se bo nadaljevalo, dokler ni voda usvojena (asimilirana).

Voda pa se usvoji dosti hitreje, če je vreła. 500 gramov vode pri 38° ali 40° se zadrži v želodcu samo 7 do 8 minut, in črevo jih posreblje po 15 minutah. Ista količina vode, če je mrzla, odide iz želodca šele po 15 minutah, 30 minut pa jih je treba, da prejde v obtok. Tako gorka voda pospešuje rehidracijo (preskrbitev organizma z vodo), mrzla pa jo zavira. Do teh zaključkov je prišel doktor Boigey po številnih poskusih v telovadni šoli v Joinvillu.

Zakaj pa krop okrepí človeka? Ako piješ gorko, ti najbližja sosesčina odjemlje toploto. Če pa piješ hladno, jame pa tvoj život nazaj dobivati kalorije, in tvoja notranja gorkota se poveča.

Pa še nekaj. Pripeka, napor sta vas utrudila. Pritisk na žile vam zopet uredijo tople pijače v 7 minutah, za isti učinek potrebujejo hladne pijače 15 minut. Takoj, pri tej priči vas ne okrepča in ne osveži nobeno pitje. Vroč napoj pa vas uravnovesi še enkrat urneje nego hlade. In še tole se ne sme pozabiti. Iz ledu v kozarcu se vam reži bacilska pošast. Še ni dolgo, kar se je sekal po mlakah in lužah, koder je največ bolezenskih mikrobov. Nizka temperatura torej ne zamori takih klic in glivic? Seveda ne. Samo počasneje živé v zmrzlini, kadar pa se odtajajo, so brž krepke in žilave ter utegnejo povzročiti nered v črevih, razne mrzlice itd. Koliko pa je vreden umetni led iz tvornice? Ako ni bila voda razkužena, sterilizirana, prevreta, je sumljiv tudi led v limoni nadi ali oranžadi. Kako pa se ravna z njim v tovarni, menda ne veš. Delavci hodijo morda po njem, ga prenašajo na ramah, pokritih z umazanimi vrečami, ga prijemajo z nesnažnimi rokami.

Pod Francem I. je neka dvorjanka dobila s Portugalskega in poklonila svoji kraljici svojevrstno posodo, ki ohrani vodo prav hladno. Take vaze so najprej izdelovali Arabci in jim pravijo alkaraza. Skozi steno, luknjičavo nalik človeški polti, meži tekočina; ta lahna rosa izhlapeva, pri čemer odvzema vrču in vsebini gorkoto. Isto načelo se izkorišča še drugod. Ovite z vlažnim prtjem se steklenice z vodo postavljajo čez noč na hišne strehe ali med morsko vožnjo na jadrnik. Ali pa se steklenke puščajo v studenčnici, oziroma v kakem kemičnem hladilniku. Šampanjec se devlje v velike vedrice v vodo z ledom. V sličnih primerih ostane tekočina neoskrnjena. Kaj naj ji torej prigovarjamo? I... njeno svežost! Ledena pijača je kvarljiva, posebno na tešče in kadar smo pregrete, potni: v nekaterih primerih privede celo smrt. Pisec teh vrstic se že nad 20 let kesa za nagel posrejek vode iz studenca na Gorjancih, ki ga Trdina v svojih bajkah imenuje »gospodična«.

Dve ženski, pripoveduje zdravnik Guérard, je vselej hudo glava zbolela, brž ko sta pili kaj mrzlega. Težava je polagoma prešla sama od sebi; takoj pa je zlo ponehalo, če sta srebnili vročo pijačo.

Po ledeni pijači se vam koža ohladi, potenje se ustavi. Brž pijte kaj vročega! Ogrevajte si želodec. Za to je alko hol izvrsten pomoček, osobito v obliki punča. Punč po meni baje v perzijsčini pet; toliko je namreč njegovih bistvenih sestavin: čaj, alkohol, sladkor, citróna, cimet.

Dobro je ogreti život s kako telesno vajo, z daljšim tekom. Plesalec, ki si med odmorom vlil vase leden napitek, pleši hitro, hitro, da se zopet prepošči. Ko dobiš svoje termično ravnovesje, bo nevarnost pri kraju.

Najboljši lek pa je zmernost. Že pred več ko 2300 leti je Hipokrat svaril pred mrzlo pijačo, češ, osvežuj se najprej s tem, da si opereš roke v mrzli vodi; potem drži dalj časa usta zaprta in molči... Po teh ovinkih in odlogih si zaslužil, da smeš zaužiti kaj hladnega. A če si nestrpen? Potem pij najprej vroče, zatem ti mrzlina ne bo škodila. Nosači spremljajo potnike preko Kordiljev. V podnožju dospejo vsi znojno do vrelcev, ki se cedé izpod večnega snega. A domačini ne planejo takoj k studencu. Čakajo. Použijejo kako trdno hrano, prepečenec, čokolado, sladkor, potlej pijejo studenčnico, toda pomalem. Nikoli se jim ne pripeti nič hudega. V Braziliji jemljejo s seboj praženo koruzno moko, ki jo mešajo v vodo; ta mlečnati napoj pridržuje dolgo v ustih in ga spuščajo po grlu v majhnih požirkih.

A mi? Zapomnimo si tole: prazen želodec, to ni poglavitna nevarnost, ampak prenašlo goltanje, tahidipsija. Izobraženec bi moral uživati polahko, z vso pozornostjo, da pridejo do veljave vsa čutila: oko, nos, jezik, nebo v ustih, goltanec, želodec. Ako pokušaš vino, ga vlij le malo v veliko čašo: barva, čistota, bistrina razvedri oko. Primi kozarec z obema rokama, da mu podeliš milo toplino in da se mu razširi duh. Ljubkujoče, prožno zakrožiš s kozarcem in tvoj voh se opaja z nektarjem. Omočiš vanj konec jezika, srkneš in povaljaš v ustih plemenito kapljico, občuduješ sok, milino, mehko božjega daru, ki napravi »pavov rep«, kakor govore izbirniki. Tako nas uči današnji mojster sladokuscev Ali-Bab in njegov tekmeček De Pomiane.

Vse to velja za žlahtne vrste, poreče kdo. Vendar zapamtite si: počasi piti, to mora biti pravilo za vse tekočine brez izjeme, zlasti za mrzle. Znameniti dobroživec Brillat-Savarin oznanja: »... pravi ljubitelji srkajo svoje vino, kajti ob slehernem požirku se ustavijo, na ta način imajo vsakokrat popolno vsoto slasti, ki bi jo bili začutili, če bi bili kupico na dušek izpraznili«. Enako je z ledenimi pijačami: pretehtan, preudarjen goltljaj zaleže več ko kravji požir, zvrnjen požrešno in brez pazljivosti.

Pa saj imate najlepše namene, da boste poslej ravnali po teh nasvetih. A vaša narava se vrne iznenada in vas zapelje v sogoltnost. Zaradi tega nikar nikdar do vrha napolniti čaše, nalijte kvečjemu četrtino, uporabljajte slamo pri pitju, takisto boste porazdelili naslado, jo postoterili. Ste že videli psa, kako se je ves razgret oddejal v studenem potoku, pa mu ni bilo nič hudega? Kajpada, pes loka, samo po nekaj kapljic pogoltno obenem. Konje pa v enakem položaju rado ščiplje po trebuhu, saj jim na slednji srebljaj priteče blizu pol litra v želodec. Žrtve preobilega žretja!

Van Swieten je opozarjal, da je pijača tem pogubnejša, čim mrzlejša. Kdor pa dobro premisli, mu bo ugovarjal. Prav ledene tekočine ne moremo zvrčati kar tako vase: delamo kakor pri sladoledu, nezaten košček se jemlje v usta, se pritiska z jezikom ob nebo, se raztopi ter ogreje, preden zdrkne skozi žrelo. Danes, ko se toliko sliši o vzgoji, bi kazalo misliti na preizobražbo v prehrani. Vihravci, naglični naj bi se zavzeli, da bodo dva, tri tedne samo vroče pili; iz strahu pred opekljinami bi se že navadili lagodnega srebanja.

Zlih posledic se lahko obvarujemo tudi s tem, da kljubujemo žeji. Po Aristotelu je neki Argijec na tešče prehodil »goreče libijske puščave«. Modrijan Montaigne poroča, da je šel plemič iz Madrida v Lisbono sredi poletja, pa da se niti omrsil ni pijače. Nekdo drugi pa je baje nekaj mesecev, da, leto dni ni okusil. Razumeti je

pač treba tako, da niso pili na tešče, na potu, v trenutku, ko jih je solnce palilo. Za svoje zdravje so vsekakor pili ob obedih ali pa vsaj si privoščili dosti sadja. Žeji se ustavljati ni posebno junaštvo: to je pohlep, ki sam po sebi ugasne.

Nestrpnež, ki ga žeja le preveč muči, naj uživa mlačne limonade, citronade, oranžade, peneče se rudninske vode, sadne sokove ali pa kar ovočje, ki v celoti ni nič drugega

kot odišavljena voda, nalahno okisana, oziroma oslajena. Letos je razen tega neki zdravnik po mnogih poskusih dognal, da se žeja s pridom uteši z vodo, ki je za spoznanje osoljena. Če si pa na izletu, daleč od vseh virov, deni v usta droben kamenček, češpljevo ali črešnjevo koščico; iz tega sesljanja se bo izločala skromna slina, grlo ne bo poznalo suše. In kako poceni je ta pomoček!

Dr. P. Farer.

Frédéric Mauzens:

Živa blagajna

Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak

(Nadaljevanje.)

O poliosmih. — Šla sva v velik restavrant, a ne v isti kakor davi. Nocojšnji ima povsod baker in mahagonovino. Človek bi dejal, da je v obednici ali še rajši v ameriškem baru prvega razreda na parniku. Čutil sem se kakor na krovu prekomorskega broda, ki me je svoje dni pripeljal nazaj na Francosko z mojim bratrancem Plaisancem. Ta dojem so mi še povečevale kričavo gizdave ženske obleke in glave mož, iz večine inozemcev, izmed katerih jih je bilo več kar za vislice. Da smo se malce gugali in zibali, pa bi bila prevara popolna, sicer pa jo menda vsak večer marsikateri jedec izpopolni s popivanjem; nakar vidi in čuti, da se vsa sobana pogreza in vstaja iz valov ter omahuje nalik čolnu v viharju...

Vrata so kaipak na vrtačo. Ivona, ki se me je oklenila pod pazduho, jih je dvakrat ali trikrat zasukala, in Američana, ki ju je od naju ločila zgolj velika šipa ene durnice, sta kolo barila z njimi vred, ne vedoč, bomo li naposled ostali v gostilni ali šli zopet na plano... Ostali smo in večerjali. Vsega se navadiš in navzočnost obeh mož mi ni krčila želodca kot opoldne. Jed mi je šla v slast. Ivona je kar goltala. Obraz ji je žarel in ves dan ni niti enkrat za kašljala. Razburjenje in take telesne vaje ji dobro deajo. Čutil sem, kako je včasih pod mizo z nogo tolkla takt in spremljala godčevski zbor, ki je sviral čisto zadaj v dvorani.

8^h 45. — Odhod je bil vreden tolike pozornosti kakor prihod, vrata na vrteljo so se štirikrat zasukala, kar pa po vsej priliki prav nič ni presenetilo gostov, ki so brez dvoma vajeni videti vse hujše stvari.

Ob devetih. — Šla sva v plesalnico, o kateri je Ivona dosti slišala od svojih tovarišic pri Juliju Rikardu. Tam imajo dva silovita, brezumna godčevska zbora, ki se menjata. Toliko da eden preneha, pa že drugi prične. To je grozno. Dvorana je jako prostorna in nešteto vilne dvojice se v njej vrtinčijo, se suvajo in nehajo v drobnem prahu, sličnem meglici. Že dolgo si je Ivona želela ogledati to plesišče. Prosila me je, naj ji bom za kavalirja.

«Amnik saj ne znam plesati!» sem na glas ugovarjal.

«Nič ne del!» je odgovorila. «Novi plesi imajo to dobro plat, da lahko delaš napačne

korake, ne da bi kdo zapazil... Taka je ko z moderno glasbo, kjer ne čuješ napačnih not.»

«Kaj pa naj vendar počenjam?»

«Vedno skakljaj, ne da bi se silil... Jaz te bom pa vodila...»

«Nikar me sukati!»

Zarajala sva: ona me je podpirala, jaz sem pa gibal s starimi nogami, kakor je nanese. Blaznost je nalezljiva. Morala me je prevzeti Ivonina norost, da sem privolil v to izredno neumnost. Kar pa se tiče Američanov, sta naju nekaj sekund nemirno sledila z očmi; ko pa sta videla, da se oddaljujema in bova jedro izginila v gneči in prašini — sta se zviškoma oklenila drug drugega in se zagnala plešoč v najini smeri. Spotoma sem v svojo jezo slišal neke nevljudne opazke o najinem neprikladnem paru. Vendar to ni bila edina takšna dvojica. Še slabše so bile vmes.

Ob desetih. — Povratek v Neuilly po podzemski železnici do Champerretovih vrat.

«V tej umazani kleti sem izstopila, da bi jima nagajala», me je opozorila Ivona. «Tega ne delam iz štedljivosti.»

Odveč je bilo, da mi je to povedala. Že sam sem slutil tako.

Ob meji, ki je bila osovrejško skoro zapuščena (Cruchat je bil že davno pobral šila in kopita, če smem tako reči), sva čvrsto korakala. Mene so bedasto hrabrili znaki trudnosti, ki jih je kazal stari Američan. Ponosen sem bil, da sem s sedemdesetimi leti posekal njega, ki jih je štel nekaj nad petdeset. Sicer se je pri večerji zopet nalival s pijačo več kot obilo. Da sem jaz izpil samo polovico tega, ne bi bil sedaj na svojih nogah, temveč morda v bolnici, kamor bi me bil pripeljal rešilni voz. In četudi sem močno pazil nase, čeprav nisem ves dan napravil nobenega izgrede, sem bil pomalem še sam že vsega do grla sit in da sem hitel s tako naglico naprej, me je morala drezati in bezati malenkostna, glupa častilakomnost, s katero se je v ostalem družilo še neko drugo čuvstvo: duh po blevu, ki oživi napol crknjene konje, kadar se bližajo domu.

Malopotem, ko sva prekrizala Vstajno ulico, nisva več slišala moških korakov za seboj.

«Oho!» je dejala Ivona in se obrnila. «Pete bosta odnesla.»

Stari — kakor sem se ga drznil nazivati tudi jaz, dasi mi je bilo petnajst let več ko njemu — se je bil zares ustavil. Govoril je in besno sikal s svojim hohnjavim glasom.

«Nič ni zadovoljen!» je rekla Ivona vznemirjena.

Midva sva bila takisto obstala.

«Hajdiva!» sem velel.

Nama ni bilo treba niti več dve sto metrov prehoditi. Še pet minut, pa bi se sezul...

«Počakaj!» je dela Ivona.

Oba Američana sta se naposled napol zasukala in se jela oddaljevati, vlekoč nekoliko noge za seboj...

«Končno sama!» sem vzdihnil z glasom, s kakršnim je svoje dni bratranec Plaisance izrekel te dve besedi, ko naju je vlak po progi Melbourne-Sydney odnašal proč od Cruchata, Loustauja in g. pl. Chasseneuila.

«Kaj meniš, sama!» je dela Ivona. «Zdaj sva v nadziralnem okolišu najine vile... Viš! Tamle vidiš onega gospoda, ki stopica sem ter tja in gleda na uro, kakor bi nekoga pričakoval? Tisti nekdo, ki ga možak čaka, si ti... Že davi je bil tu ubožček... Včeraj je bil na istem mestu drug gospod, ki je tudi čakal... Vrstijo se, ampak nazadnje bova vse spoznala, razen ako ima Pinkertonova agentura brez števila uslužbencev... Pa tale mokri bratec?» je nadaljevala tiše in pokazala prepalega možanca, ki je spal (ali pa vsaj hlinil spanje) na klopi, mimo katere sva šla. «Precej verjetno je, da prejema denar iz istega budžeta... Vseh pa niti ne vidiva...»

Kazala je senco, ki so jo plinske svetiljke samo napol razpršile, tam, kjer se je izgubljal bulvard.

«Sicer pa sta prav zato odšla najina Američana», je dostavila. «Kratko in malo sta predala službo svojim detektivom... Radovedna sem, kam gresta sedaj?»

«Spat,» sem rekel, «pa midva tudi.»

«Sicer pa bova v kratkem na jasnem!» je zadržala Ivona. Sedaj sva pa midva na vrsti, da postopava za njima! Vsak ob svojem času!

IX.

10^h 45. — Takoj sva dohitela oba moža in šla za njima nekako v razdalji desetih metrov. Obrnila sta se, da bi videla, kdo lazi za njima in, ko sta naju zagledala, je očitno malo manjkalo, da nista opustila svoje brezčutnosti. Starec je izustil: «Damned cheek!» Danes vem, kaj te dve besedi pomenita, in jih celo znam pravilno zapisati. Tedaj pa nisem poznal njune pomena, vsaj ne za drugo. (Megleno sem se spominjal, da prva znači: preklet.) Slišal sem torej «demn'd čik», kar je točna izreka omenjenih izrazov, to pa je vse. Nato sta možaka odrinila naprej.

Na Pereirovem trgu je stolpna ura Courcelleskega kolodvora kazala dvajset minut čez

deseto. Sedaj pa nisem nič več mogel, ker sem obračal hlevu hrbet.

«Avtotakso najameva», me je potolažila Ivona. «Dovolj jih je tod takšnih, ki vozijo iz Levalloisa po Courcelleski cesti proti Parizu.»

Američana sta se ozirala na desno in na levo, sosebno stari, ki je vedno težje vlačil noge za sabo. Tudi onadva sta prežala na prvi avto, ki bi šel mimo. In zares sta skoro pri tej priči dala znamenje krmitelju, ki je vozil preko trga, toda v smeri proti Levalloisu, in se je potemtakem vračal v klonico. Možaku se ni niti zdelo vredno odkimati in je naprej drdral.

«Šofer!» je kričal stari, «šofer!»

Njegov izrazito angleški naglas je vzbudil vozaču veselost.

«Ha! ha! ha! Šofer!» je ponovil ta poslednji in skušal posnemati Američana. «Zopet eden, ki se ni rodil na bregovih Seine!»

Sicer se tudi on gotovo ni tu narodil in je moral priti na svet ob Aveyronu, njegov lastni poudarek je pričal o tem. Domislil sem se Cruchata, ki se je takrat, ko je bil v «Starem Sèvresu», za hrbtno rogal svojim odjemalcem inozemcem in prezirno pravil o njih: «Ta ne zna še po frančoško govoriti!»

«Pst!» je golsnila Ivona. «Hej, slišite!»

Dva druga avtomobila sta prihajala, ali ta sta bila ponočna, in midva sva sedla v enega, medtem ko sta se Američana žurila proti drugemu, ki se je bil tudi približal.

«Kar za onim se držite,» je velela Ivona najinemu vozniku in mu pokazala avto, v katerem sta se namestila oba moža.

Stvar ni bilo dolga niti zapletena. Nekaj minut nato sta se vozili ustavili na trgu Sloge pred hotelom Crillonom. Američana sta pláčala svojega voznika ter izginila v veliko vežo; še poprej pa se je mlajši ozrl proti nama s pogledom, ki ni imel prav nič srepega na sebi.

«Počakaj me tu», mi je velela Ivona.

Obsedel sem v avtu. Ona pa je pristopila k majhnemu tekariju, ki je slonel pred vhodom v Crillon, in ga nagovorila. Stisnila mu je nekaj v roke; privzdignil je svojo čepico, vstopil v hotel in se takoj zatem vrnil pred vrata. Ivona je pazljivo poslušala, kar ji je pravil, potem pa stopila nazaj proti našemu vozu.

«Bineaujev bulvard, številka 43», je rekla krmitelju.

Usedla se je poleg mene in dodala, ko se je voz premaknil z mesta: «Mladi se imenuje Harry Davis, stari pa Godfrey Harrods... Tako sta se vsaj prijavila... Pravita, da sta podanika Združenih držav... Njiju bivališče je Dawson City v Kanadskem dominionu... V Pariz sta prišla pred štirinajstimi dnevi, torej v istem času kot Philibert, kakor ti je ta povedal...»

Ko smo se bližali št. 43 (nikakor ne morem reči «domu»), sem videl pijanca ali postopača

Od
1.
avgusta

znatno nižane cene za

Ovomaltine

velika škatla Din 56.—
srednja škatla „ 32.—
mala škatla „ 16.—

Zaloga energije.

Dostikrat opešajo sile zaradi prevelikega napora celo pri ljudeh, ki normalno dosti prenesejo. To se lahko pripeti vsakomur, ki nima dovolj velike zaloge energije, torej tudi Vam. Škodljivo je, če potem poživljate svoje živce z različnimi razdražljivimi pomočki, marveč bi morali stremeti za tem, da se organizem okrepi in da se naberejo nove rezervne telesne sile.

OVOMALTINE

je naravna okrepčujoča hrana, ki ima v sebi vse najkoristnejše sestavine, ki so v jajcih, mleku, sladu in kakavu. Redna uporaba Ovomaltine ustvarja energijo, vztrajnost, mirne živce in omogoča, da lahko brez vsake škode prenesete tudi največje napore. Kdor si hoče okrepiti svojo sposobnost in voljo za delo, mora vzeti vsak dan za zajtrk skodelico okusne Ovomaltine.

Dobiva se povsod.

Sklicujte se na ta list in zahtevajte brezplačen vzorec pri

Dr. A. Wanderer, d. d., Zagreb.

od poprej na isti klopi. Zdaj ni več spal. Kadil je. Kakih sto metrov proč je tisti gospod še zmeraj čakal na svoj »sestanek«. In ko se je naš voz ustavil, sem ugledal onkraj bulvarda v senci hišnih vrat malo vstran od pločnika nejasno človeško postavo...

Ko je Ivona izstopila prva ter odpirala svojo torbico, da bi poravnala vozačev račun, je neki moški, ki je takisto sedel na klopčici nekoliko dalje od najine vile, naglo vstal in tekel proti nama. Zagnal sem se iz taksija, da bi bil poleg dekleta, ta pa, ki je bila vzela svojo denarnico, je hitro segla z roko nazaj v torbo...

«Trévol!»

Vrli dečko je stregel na naju. Ivona se je glasno zasmejala ter izpustila samokres.

«Čakajte,» je velela krmitelju, ko ga je plačevala, »še nekoga boste vozili...»

«Od davi sem tu...», je povedal Trévol z drhtečim glasom... Nič več nisem bil živ... Vpraševal sem se, če so vas ugrabili... Če vas bom še kedaj videl...»

«Brezpogojno sva morala oditi zdoma, preden ste se vi vrnili», je rekla Ivona. «Ampak,» je pristavila z iskreno skrbjo v glasu, »upam vsaj, da ste jedli?»

«Da, da», je pritrdil Trévol in brezbrizno zamahnil. «Tamle je nekakšna krčma, kamor zahajajo zidarji, vozniki... Ampak vi, kaj se je zgodilo z vami? Je kaj novega? Ste kaj izvedeli? Veste,» je nadaljeval tiše, »da je tod polno sumljivih obrazov? Okoli te hiše lazijo. Se boste vendar vrnili vanjo?»

«Pa še takoj!» se je odrezala Ivona.

«Brez mene?»

«Brez vas!» je odgovorila Ivona na tak miren in odločen način, ki ga ume samo ona, da prepreči slednje morebitno prerekanje.

«Za božji čas!» je jeknil Trévol med zobmi.

«Zajtraj vam bova pripovedovala o današnjem dnevu.»

«Zajtraj? Čemu pa ne takoj?»

«Utrujena sva na smrt... Boter se ne more več držati pokonci...»

«Pa moj odgovor?» je mrmljal Trévol. Rekli ste: »v štiri in dvajsetih urah... Štiri in dvajset ur je že minilo...»

«Jaz tudi že komaj stojim...», je nenadoma dejala Ivona s prosečim glasom.

«Komaj stojite?» se je preplašil ubogi dečko. «Pa saj še zbolite... Nočem...»

«Odidite... Da ni vas tukaj, bi bila že v postelji... Jutri na svidenje! In tisočkrat hvala! Strašno mi je hudo, ker ste naju toliko časa čakali... Saj greste naravnost domov, kajne? Šofer, Condorcetova ulica 50!...»

Trévol se je zopet vdal volji, krepkejši od svoje, in stopil v avtotakso. Brž ko se je ta ganila z mesta, je Ivona zavpila:

«Pa vaš rokopis, ki je še zmerom v Montmartrskem premdmestju!»

«Nič ne de! dobro je spravljen!» je odgovoril Trévol, kar me je potrdilo v moji misli, da je zadevni rokopis star obležalec iz njegovih prvih poskusov in da ga je izkopal na beli dan, ker nama ni mogel kaj boljšega dati. Književnike poznam. Niti v najtežjih prilikah ne ravna jo tako brezskrbno s tem, kar so pravkar znesli. Temu pripisujejo večjo vrednost nego svojemu lastnemu obstanku.

Avtotaksa se je brž oddalila. Ivona in jaz sva bila vnovič sama v temi kakor snoči in začutil sem isto tesnobo kot prejšnji večer. Precej bi bil dal, ko bi mogel biti še tamkaj, v restavrantu ali na rajišču, z dvema Amerikancema ob nama ali za petami... Celo tu bi bila dobro došla, ta skrivnostna krsta, ki sta me gonila kakor divjačino. Polovico manj sem se jih bal, odkar sem jih poznal, odkar so mi bili njiju obraza in obrisi skoro domači... Bila sta nevarnost, a sami njuni osebi sta bili isti niti, otipljivi, njiju navzočnost bi me bila rajši potolažila, medtem ko me je nasebna nevarnost, ako smem tako reči, tista nejasna grožnja, ki se je v mraku utelešala v meglenih oblikah, se razodevala za durmi v nerazločnem šumu, to me je plašilo... Ne vem, ali se jasno izražam. Moji čitatelji bi morali biti kakor jaz, ki si ne upam dotakniti se takih sklopnic, iz katerih kaka vzmet nenadno požene hudička ali pa samo klobasi podobno pero, zavito s črnim platnom... Tega me je groza. In kadar koli sem ponoči v tej vili odpiral stensko omaro ali predal, kadar koli sem pogledal pod posteljo ali za zastor, se mi je vsako pot zdelo, da mi bo nekaj v obraz skočilo...

«Kaj pa onegaviš ondi?» mi je rekla Ivona. «Mar si pognal korenine v tlak?»

Rdeča lučka pri Trévolovi avtotaksi je izginila. Na pol sem se obrnil in se napotil proti hiši. Ključ je imela Ivona v svoji vrečici. Odklenila je omrežje, ga spet zaklenila za nama in prekoračila sva vrt. Dekle je držalo samokres v roki. Jaz sem bil za vsak slučaj pograbil proslulo tobačnico, najsi sem imel zgolj omejeno zaupanje v takšno obrambo.

«Pregled kljuk pri vratih», je zašepetala Ivona.

«Kaj deš?»

Nič ni odgovorila, a brž ko je bila na kame niti ploščadi, je s peščico prišla glavič pri vratih, kakor bi hotela odpreti, nato ga izpustila, si obsijala z žarkim plamenom žepne svetiljke prste ter jih motrila. Na koži sem opazil nekoliko belega prahu.

«Dobro!» je izustila Ivona.

Ni pa vtaknila ključa v ključavnico, temveč se je vrnila niz ploščad in krenila sva za hišo, kjer je dvoje drugih vrat: velika s takšno ploščadjo kakor pri sprednjih in majhna za posle.

Ž a r k o p o l e t j e

boste uživali le v lahkih platnenih ali svilenih oblekah, a brez težkih skrbi, kako boste prali svoje obleke. – Tkanina bo zadržala tudi po pranju svojo barvo in sijaj, ako vzameite za pranje SCHICHTOV

RADION ki varuje perilo.

Na vsakem glaviču je ponovila prejšnjo kretnjo. Potlej je zadovoljno otvorila mala vrata in jih, ko sva vstopila, zopet zaprla in zapahnila.

«Davi pred odhodom,» mi je razložila, «sem na rahlo naprašila vse gumbе na takem mestu, da se ni videlo, razen če bi bil kdo pritisnil oko na vrata.»

«S čim pa si jih naprašila?»

«I, no, z riževno moko za lase... Saj se še drži... To dokazuje, da med najino odsotnostjo ni prišel nihče noter...»

Osramočen sem bil. Sicer sem jo spremljal, ko je šla okoli hiše, da bi se preverila, je li vse zatvorjeno, in da bi vzela ključe, a zapazil nisem tega naglega detektivskega opravilca, tako ročno je bilo izvršeno. Res, da je imela običajni šopek vate v roki, vendar to se ji je tako pogosto primerilo, ker si je neredko napudrala nos (temu ni bilo tega treba, kajti po naravi je bil bel), da nisem prav nič pazil na njeno početje.

«Enako sem napravila na več vratih v hiši,» je dostavila Ivona, «posebno v kleti in pred najinimi sobami... Če sva zdoma gredoč zaklenila volka v stajo, bova skoraj izvedela...»

Pregled gumbov se je nadaljeval in izkazalo se je, da ni nihče iztikal po našem domu, dokler naju ni bilo nazaj. Toliko kakor gotovo je bilo, da ni bilo razen naju nobenih drugih človeških bitij v hiši. Grlo se mi je razprostililo in olajšan sem vzdihnil.

«Kaj deš o mojem ravnanju?» se je zmagozobitno radovala Ivona. «To gre brž od rok, je snažno, celo lično in zaleže toliko kot vsi sodnijski pečati na svetu in na zemlji... Tu ni potreba velikih pečatov iz voska, ki jih pritiskne gospod v črni suknji, da bi se prepričal, ali ne odpira kdo vrat... Malo suneš s čobom vate, pa je opravljeno! In nikdo ni videl ne vedel... Prvi, ki se dotakne, se izda! Slično je kakor pri sodni preiskavi: odveč je, da bi si poveznili na glavo klak in se srečno mrgodili... Danes popoldne in nocoj nisi bil zadovoljen, češ da sem vibrava... O, ne boji se, slišala sem te! No, ali nisva izvedela cel kup novic? Sedaj nama je znano, kakšna človeka sta naša in naša nasprotnika. Veva, kje stanujeta, odkod baje prihajata in kako se bržkone pišeta... Veva, da tekata po gozdih na nenavaden način, ne da bi delala šum. Veva, da starši jako slabo pleše, mlajši pa izvrstno...»

Poslednja podrobnost mi je bila ušla.

«In kaj sva storila, da sva si nabrala toliko podatkov?» je sklenila Ivona. «Zabavala sva se. No, vidiš! Temu pravim jaz: igraje se učiti...»

Zaklenila sva se v svoji sobi in se zagrabila kakor prejšnjo noč, to pot pa sva še prižgala v slednji stanici po eno svečo, ki sva jo snela s svetilnikov na kaminu v salonu.

Ko sva bila že v postelji, sem se ojunačil in opomnil:

«Kako je Trévol dober! Kakšna požrtvovalnost! Ostati ves božji dan na ulicah in naju čakati...»

«Zares,» je pripoznala Ivona, «čisto gotovo ima dosti srca.»

«Kajne?» sem se požuril ohrabren. «Zdi se mi, da si ga kaj urno odpravila...»

«Poslušaj! To ni prava ura... Saj je moral razumeti...»

«Si premislila, kar ti je rekel včeraj?»

«Kako češ? Sem mar utegnila?»

«Ampak sedaj imaš lep čas... Porabiva ga in pomeniva se malo o tem...»

«Boter,» je odgovorila Ivona, «vselej napravim, kakor ti želiš, to veš...»

To izjavo sem sprejel z molkom, ki je imel — če smem tako reči — v notranjosti več kljacev.

«Ampak,» je nadaljevala, «ne zahtevaj od mene, da bi se zdajle menila... Mrtva sem... Oči mi dobesedno same od sebe vkup lezejo...»

S slabotnim glasom je še dodala:

«Lahko noč, boter...»

Rekel nisem več ne bev ne mev, a prav dobro sem vedel, da ne spi, kajti čulo se ni tisto nekam glasno in prav umerjeno dihanje, ki je lastno spanju. In deset minut kesneje, ko je mislila, da sem že v Morfejevem objemu, je počela prav na rahlo gostoleti neki napev, ob katerem je v restavrantu potrkavala z nogami... In ker, bogme, preteklo noč tako rekoč nisem zatisnil očesa, sem se dal zazibati temu brundanju ter sem odrevenel...

(Nadaljevanje prih.)

DRAGO GORUP & Co.

L J U B L J A N A

Miklošičeva cesta 14

KONFEKCIJA

IZDELOVANJE

PRODAJA

PRAKTIČNI NASVETI

Dr. Oetkerjeva «božanska jed».

Imenitna sladka hladetina iz najboljše želatine in izbornih sadnih sokov od malin, jagod, češenj, ivančnega grozdja (ribeza) in prvenca (dišeče perle), kakor ima kdo rajši.

Pripraviš jo na čisto preprost način: zavri pol litra vode, jo odstavi in pusti, da stoji dve minuti. Takoj nato stresaj vanjo počasi zavitek dr. Oetkerjevega praška in dobro mešaj, dokler se prašek ne raztopi. Nato zlij to zmes v obliko za pudlinge in jo postavi na hladno, kjer naj stoji tako dolgo, dokler se ne strdi.

Nabolje je, če se vse to napravi prej ta večer. Preden se «božanska jed» strese iz oblike, podrži obliko nekaj malo časa v topli vodi.

K «božanski jedi» se poda vanilijeva omaka, ki se pripravlja iz dr. Oetkerjevega praška za omake.

«Božanska jed» se ne sme kuhati, ker bi se s tem pokvaril okus.

Vafeljni.

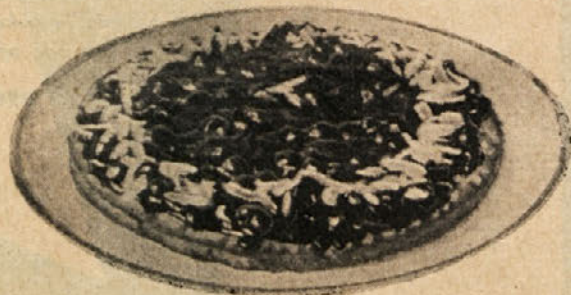
250 g sirovega masla, dve polni žlici (50 g) sladkorja, šest jajec, 500 g moke, en zavitek dr. Oetkerjevega backina, en zavitek dr. Oetkerjevega vanilijevega sladkorja, pol litra mleka, nastrgani (zrezani) olupek od ene limone, ena steklenička dr. Oetkerjeve rumove arome.

Mešaj sirovo maslo, dokler se ne speni, dodaj sladkor, jajca, moko, pomešano z backinom, in mleko, pa vse to neprestano mešaj. Primešaj limonov olupek, vanilijev sladkor in rumovo aromo v testo, ki ga potem stepaj tako dolgo, dokler ne začne delati mehurčkov, potem ga pa deni takoj v segreto in pomazano ponev za vafeljne in peci na zmernem ognju.

Torta iz sadja.

125 g sirovega masla, dve jajci, 100 g sladkorja, pol zavitka dr. Oetkerjevega backina, 300 g moke, kakih 750 g sirovega sadja.

Vmešaj najpoprej backin v moko, potem pa odvzemi nekoliko moke in ubij vanjo jajci,

stresi vanj pripravljeni sladkor, pa dobro premešaj. V drugi del moke nadrobi sirovo maslo, ki pa mora biti trdo, in stresi to zmes, ko si jo dobro premešala, v moko, ki si vanjo vmešala jajci in sladkor. Tej zmesi primešaj, če je treba, še toliko moke, da se dá testo lepo izvaljati.

Iz tega testa napravi dva do tri krožke in jih peci, vsakega zase, pol ure ob zmerni vročini v obodu za torte, ki si ga z maslom pomazala in z drobtinami potresla.

Ko so krožki pečeni, jih obloži s kuhanim sadjem: kosmuljami (agrasom), jagodami, češnjami, češpljami itd. Sadni sok zgosti z dr. Oetkerjevim gustinom in ga polij še vročega čez sadje. Pečeni krožki lahko stoje nekaj dni, obloži jih pa šele takrat s sadjem, kadar jih hočeš prinesiti na mizo.

Marelični kolač.

Pomešaj dobro en zavitek dr. Oetkerjeve zmesi za kolače, 15 dg sirovega masla, štiri rumenjake, eno osminko litra smetane, eno žlico ruma ter sok in olupek od pol limone, primešaj nato še sneg od štirih beljakov, pa razmaži potem to testo po pekači, ga obloži z marelicami ali drugim sadjem in počasi peci.

Če pečeš na plinu, peci 20 minut ob polovičnem plamenu in odprti ventilaciji.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani **Miklošičeva cesta šte. 13**

*v lastnem domu — vogal Pražakove ulice in Miklošičeve ceste
sprejema hranilne vloge in jih ugodno obrestuje,
izvršuje vse denarne posle,
daje posojila,
pošilja denar v inozemstvo,
prodaja in nakupuje devize, valute, efekte;
ima zelo ugodne zveze z Ameriko.*

Priporoča se za vse gospodarske transakcije.

Meh za smeh

Resna beseda.

Oče: «Ali, Ivo, kaj je le s teboj? Tvoji redi v šoli so ostali isti. Ne enega drugega reda nisi popravil.»

Ivo: «Res je, papa, ti bi moral z razrednikom izpregovoriti resno besedo.»

Pri zdravniku.

- Popijte vsako jutro na tešče kozarec tople vode.
- Ne pomaga nič.
- Kaj? Ste mar že poizkušali s to kuro?
- Sem. Samo da pravi moja gospodinja tej kuri: kavo piti.

Pri ženitnem posredovalcu.

— Dobro! Našteli ste mi vse lepe lastnosti moje bodoče žene. Vem, da je dobra gospodinja, da dobro kuha, šiva, krpa, da ne pleše čarlstona, da ima pol milijona dote... Zdaj mi pa pokažite še njeno sliko.

— Takoj, prosim. Samo izvolite poprej popiti dve tri čašice tega prav posebno dobrega ruma...

Da bo bolj gotovo.

Dva človeka, izmed katerih je eden živel v Pragi, drugi v Berlinu, sta imela skupno — taščo. Ta je pol leta živela pri enem, drugega pol leta pa pri drugem zetu. Navsezadnje se je tistega pol leta, ki ga je preživela v Pragi, ljubi Bog usmilil molitve teh dveh nesrečnikov in je poklical taščo v svoje nebeško kraljestvo. Ta srečni človek je takoj brzojavil svojemu sotrpinu v Berlin: «Tašča umrla. Ali naj jo sežgemo ali pokopljemo?»

Čez malo časa je dobil odgovor: «Sežgite in pokopajte, bo bolj gotovo.»

Pri slikarju.

Dama: «Imenitno ste pogodili polt mojega obraza.»

Slikar: «Kaj bi ga ne. Tudi jaz delam z barvami.»

Božji služabnik.

Duhovnik (zločincu, ki bo čez dve uri obešen): «Spo-vejte se svojih grehov, sinko. Jaz sem božji služabnik in prosil bom Boga, da vam odpusti grehe...»

Obsojenec: «Pustite me na miru! Čemu bi se razgovarjal z vami, ko se bom čez dve uri že lahko razgovarjal naravnost z vašim šefom.»

Cenenižane.

Kakor smo izvedeli, so se od 1. t. m. precej znižale cene redilni hrani Ovomaltine. Radi prinašamo to poročilo, ker vemo, da gre za odličen, splošno znan proizvod, in ker smo uverjeni, da bo to poročilo razveselilo marsikaterega našega čitatelja in čitateljico, zlasti pa tiste, ki jim je na srcu blagor družine. To, da se je ta proizvod pocenil, bo marsikomu omogočilo, da svojim dragim še v večji meri zagotovi zdravje in zadovoljstvo. Znano je, da ima Ovomaltine veliko redilno vrednost in izboren okus, pa je zato vsem enako priljubljena: staršem in otrokom, odraslim in starcem, zdravim in bolnim, neglede na spol in stan. Redna uporaba Ovomaltine v obliki prav okusnega zajtrka in južine omogoča duševno in telesno zaposlenim osebam jačanje odporne moči in jih s tem usposablja, da lažje premagajo duševne in telesne napore, sportniki pa pridobe z njo moč, ki jim je potrebna za trening in tekmovanje.

Nove cene Ovomaltine so te-le: za veliko škatlo 56 Din, za srednjo škatlo 32 Din in za malo škatlo 16 Din.

OB VSAKI PRILIKI SE SPOMNITE,

da so „Jutrovi“ „Mali oglasi“ v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša **posredovalnica za službe** vseh vrst, **za prodajo in nakup** vseh stvari, **za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve in za vse drugo**

V teku **enega** leta je bilo po „Jutrovih“ „Malih oglasih“ uspešno posredovano v nad **40.000 primerih**

Ugodnosti posredovanja po „Malih oglasih“ se more z lahkoto poslužiti **vsakdo**. Treba je le svojo željo sporočiti na naslov: **Oglasni oddelek „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 4**. Pri naročilu je pristojbino poslati v znamkah ali v denarju na prejš, za vsako besedo 50 par. Za oglase trgovskega značaja, dopisovanje in ženitve se računa od vsake besede 1 Din

NE POZABITE!

DELNIŠKA TISKARNA

D. D. V LJUBLJANI

MIKLOŠIČEVA CESTA 16

BRZOJAVNI NASLOV: DELTISK
TELEFON 2132

RAČUN POŠTNE HRANILNICE
ŠTEV. 11.630

TISK IZ IZDOLBE-
NINE V BAKRU
(BAKROTISK)

TISKARNA IZVRŠUJE
VSAKOVRSNE TISKO-
VINE, KNJIGE, REVIJE,
ČASOPISE, DIPLOME,
DELNICE, SREČKE, KO-
LEDARJE, ENOBARVNE
IN VEČBARVNE SLIKE
POLJUBNE VELIKOSTI,
VREDNOSTNE PAPIRJE,
RAZGLIEDNICE, LETAKE,
LEPAKE, POSETNICE,
OVITKE, OSMRTNICE,
POROČNA NAZNANI-
LA, OVOJE ZA RAZNE
INDUSTRIJSKE IZDELKE

POSEBEN ODDELEK ZA
IZVRŠEVANJE IZVIRNIH
RIŠB IN SLIK ZA RAZ-
LIČNE REKLAME, VRED-
NOSTNE PAPIRJE, ILU-
STRACIJE, UMETNIŠKO
OPREMLJANJE KNJIG,
REVIJ IN POLJUBNIH
NAROČENIH TISKOVIN
SKICE NA ZAHTEVO

KNJIGOVEZNICA
JE OPREMLJENA Z
MODERNIMI STROJI IN
NAJNOVEJŠIM MATE-
RIALOM TER IZDELUJE
RAZLIČNA DELA, KI
SPADAJO V KNJIGO-
VEŠKO STROKO, NA-
DALJE IZVRŠUJE UMET-
NO VEZAVO KNJIG
Z ROČNIM ZLATENJEM
PO ORIGINALNIH NA-
ČRTIH IN NAROČILU

IZDELOVALNICA
TRGOVINSKIH KNJIG
V POLJUBNI VELIKOSTI
IN OBLIKI Z LASTNIM
ČRTALNIM STROJEM